O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KUTUBXONASI
INV.№

Куч — адолатда

Адолат

Газета 1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган

2004 йил 16 июль

№ 26 (469)

ГАЗЕТА ҲАФТАНИНГ ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Р.ҚОСИМЖОНОВНИ АМИР ТЕМУР ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Шахмат бўйича 2004 йил жаҳон биринчилигида ғолибликни қўлга киритиб, халқимизга хос юксак интеллектуал салоҳият, мардлик ва жасорат намунасини амалда намоён этгани, Ватанимизнинг халқаро майдондаги обрў-эътибори ва нуфузини оширишдаги, унинг шуҳратини бутун дунёга тараннум этишга қўшган улкан ҳиссаси учун Рустам Қосимжонов Амир Темур ордени билан мукофотлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ
Тошкент шаҳри, 2004 йил 14 июль

ТАСАННО

Шоҳмот бўйича жаҳон чемпиони Рустам Қосимжоновга

Дунёни лол этган муаззам китоб
Минг йиллик чанглардан тозаланди-ку —
Беруний бобомиз айлаган хитоб
Янги бир қитъани кашф этди, ёҳу!
Туроннинг шоҳ тоғи
Оврупа туни
Муаввар мот айлаб
Қучганида шон
Мисоли олгандек Колумбдан хунин
Шодланиб
ҳайқирди ҳур Ўзбекистон!
Бу ахир тасодиф эмас мутлақо,
Қадим достонларнинг
Қаҳрамонисан —
Фақат шу замонда янграган садо,
Азим элнинг оқил Рустамжонисан!
Ёзнинг чилласида дайди булутни
Ўзбегим дўпписи тарқатди абас.
Бу кун элим мағрур зўр шодлик кутди,
Бу — байрамдир, зеро, афсона эмас.
Лекин афсонавор,
Истиқлол сабаб
Ёш авлод баҳодир,
Юрт ривожида.
Суханлар айтилур шаънингга атаб,
Илло, Темур бўлғил шоҳмот тожида!!!

Сафар ОЛЛОЁР

Ифтихор

ДУНЁНИ ЛОЛ ЭТГАН ЎЗБЕК ЙИГИТИ

Триполи (Ливия)да шоҳмот бўйича жаҳон чемпионати поёнига етди. Унда дунёдаги 56 давлатнинг 128 нафар энг кучли шоҳмотчиси баҳсларга киришганди.

Эътиборлиси, чемпионат финалида Ўзбекистоннинг энг кучли гроссмейстери Рустам Қосимжонов жаҳон чемпионлигини қўлга киритиш учун англиялик Майкл Адамсга қарши дона сурди. Олти партиядан иборат финал учрашувида дуранг натижа қайд этилди — 3:3. Асосий партияларда ғолиб аниқланмагач, мусобақа низомига кўра икки партиядан иборат тай-брейк ўйналди. Ҳал қилувчи партияларда муваффақиятли дона сурган ҳамюртимиз Рустам Қосимжонов 1,5:0,5 ҳисобида англиялик гроссмейстерни мағлубиятга учратди.

Ўзбек шоҳмоти тарихида илк бор жаҳон чемпионлигига сазовор бўлган Рустам Қосимжонов бу юксак унвон билан бирга 100 минг АҚШ доллари миқдорида мукофот оладиган бўлди. Чемпионат финалчиси эса 70 минг АҚШ доллари билан тақдирланади.

1998 йилдан буён ўтказиб келинаётган нокаут тизимидаги ФИДЕнинг мазкур жаҳон чемпионатида ҳозирга қадар жаҳон чемпиони унвонини турли йилларда Анатолий Карпов (1998 йил), Александр Халифман (1999, Россия), Вишванатан Ананд (2000, Ҳиндистон), ва Руслан Пономарёв (2002, Украина)лар қўлга киритган. Ҳар йили ўтказиладиган жаҳон чемпионати 2000 йилдан эътиборан икки йилда бир маротаба ўтказилмоқда. ФИДЕнинг қарорига мувофиқ, энди ҳамюртимиз Рустам Қосимжонов машҳур шоҳмотчи Гарри Каспаров билан жаҳон чемпионлиги учун кўп партияли учрашув ўтказади.

Фарҳод Пирманов

ШОҲМОТЧИЛАР САРДОРИ

ШОҲМОТ БЎЙИЧА ЖАҲОН ЧЕМПИОНИ РУСТАМ ҚОСИМЖОНОВГА БАҒИШЛАЙМАН

От суриб, фил ўйнатиб,
Бўлдинг жаҳонга машҳур.
Рустамжон сен ютавер,
Меҳнат бўлсин сенга дур.
Халқингни сен қувнатиб,
Энди давру-даврон сур.

Сен бир жойда тўхтама,
Шоҳлар каби олға юр.
Руҳ ўйнатиб, отни сур,
Яна бўл, оламга машҳур.
Ўзбек номин этиб зўр
Сен бўл жаҳонга машҳур.

Қосимжон ўғли Рустам,
Омон бўлгин бўлма кам.
Уйлан, туп қўй, палак ёз,
Ишлар бўлсин доим соз,
Жаҳон кезиб қиш ёз.
Кўкрак кериб қучоқ ёз.

Доим ютгин Рустамжон!
Олам кезиб бепоён.
Сенга омад ҳар қачон!
Бўлгин машҳури, жаҳон!
Улуғлаб ватан номин,
Ардоқла берган нонин.

Суннатилла АКРОМИЙ

Сайлов-синов

Ўзбекистон ўз мустақиллигини киритганига ҳадемай 13 йил тўлади. Шу давр мобайнида юртимизда барча соҳаларда жуда катта ўзгаришлар, ижобий ютуқлар қўлга киритилди. Иқтисодиётимиз юксалиши туфайли халқ фаровонлиги муттасил ўсиб боряпти.

Шу билан бир қаторда жамият ҳаётида демократия тобора кўпроқ ўрин эгаллаб бормоқда. Давлатимиз ҳуқуқий демократик давлат қуриш, эркин фуқаролик жамияти барпо этиш йўлида дадил олға борар экан, бу борада бир қанча тилга олса арзигулик ишлар амалга оширилди. Жамиятни демократлаштириш борасида Конституциявий ҳуқуқий асослар яратилди. Аммо ҳали бу соҳада қилинадиган ишларимиз, бажарадиган вазифаларимиз, амалга ошириладиган чора-тадбирларимиз ҳам талайгина. Президентимиз Ислом Каримов ушбу олдимизда турган масалалар ҳусусида тўхталиб: "Биз ана шу эзгу мақсадлар сари интилаётган эканмиз, ҳаётимизда демократик тамойиллар чуқур илдиз отишини истар эканмиз, демократиянинг бош талаби бўлмиш эркин сайловлар масаласига алоҳида эътибор қаратишимиз лозим.

Дарҳақиқат, демократик жамиятда ҳокимиятни шакллантиришнинг ва унинг халқ олдидаги масъулиятини оширишнинг муҳим шарти эркин сайловлар ҳисобланади. Шунинг учун бўлғуси сайловлар замонавий демократиянинг муҳим шарти бўлибгина қолмай, демократия тантанасини намоиши ҳам бўлиши керак. Ана шундагина халқ ўз хоҳиш-иродасини сайловларда эркин ифода эта олади.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 32-моддасига биноан, мамлакатимиз фуқаролари жамият ва давлат ишларини бошқаришда бевосита ҳамда ўз вакиллари орқали иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар. Бундай иштирок этиш ўзини-ўзи бошқариш, референдумлар ўтказиш ва давлат органларини демократик тарзда ташкил этиш йўли билан амалга оширилади.

ДЕМОКРАТИЯНИНГ БОШ ТАЛАБИ

Масалага шу нуқтаи назардан қарайдиган бўлсак, шу йил декабрь ойида Парламентнинг қуйи палатасига бўлиб ўтадиган сайловларга тайёргарлик, уни ташкилий, ҳуқуқий жиҳатдан рисоладагидек амалга ошишини таъминлаш муҳим аҳамият касб этади. Агар қуйи палатага, яъни қонунчилик палатасига муносиб, ҳар томонлама, ҳам касб маҳорати юксак бўлган, ҳам билимли, тажрибали, обрўли одамларни танлаб ола билсак, жамият тараққиёти шунча тезлашади.

Сабаби, қуйи палата вакиллари доимий равшда ишлаб, мамлакат ҳаёти учун ғоятда зарур бўлган қонунларнни тайёрлайдилар ва қабул қиладилар. Қонунчилик палатасида 120 нафар депутат фаолият кўрсатади. Улар қонунларни ишлаб чиқиб, қабул қилгач, юқори палата-Сенатга юборадилар.

Сенат 100 нафар сенатордан иборат бўлади. Уларнинг 84 нафари худудлардан, яъни вилоят, шаҳар, туман маҳаллий кенгашлари депутатлари орасидан сайланади. Сенаторларнинг 16 нафарини бевосита мамлакат Президенти тайинлаш ҳуқуқига эга.

Сенат аъзолари уч ойда бир марта йиғиладилар. Ушбу йиғилишларда қуйи палатадан тушган янги қонунлар кўриб чиқилади. Ана шу жараёнда қонунлар муҳокама қилиниб қабул қилиниши, маъқулланиши ёки қайта ишлаш учун қайтарилиши ҳам мумкин. Бу ўз навбатида қабул қилинадиган қонунларнинг пишиқ-пухта бўлишини таъминлайди.

Шу сабабли ҳам сайлов олди кампаниясида фаол иштирок этиш ҳар бир фуқаронинг қалб амри, виждон ҳукми бўлмоғи керак. Чунки Ўзбекистонимиз тарихида илк бор икки палатали парламентга ўтказилаётган сайловларга жаҳон афкор оммаси, демократик жамоатчилик катта қизиқиш билан қараётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Шу боис ҳам ўтажак сайловлар халқимизнинг мазкур сайловларда иштирок этаётган сиёсий кучларнинг асл демократик қонунларга, қоидаларга, анъаналарга мойил эканлакларини ишончли тарзда намойиш этмоғи зарур. Мамлакатимизда ўтадиган сайловларнинг унда иштирок этувчи барча кишиларнинг тор манфаатларидан юқори турувчи эзгу мақсади, вазифаси бор. У ҳам бўлса, сайловлар халқимизнинг осойишталик, тотувликка мойиллигини, унинг жипслиги, эркпарварлиги, иймонли-эътиқодли, ҳалол-пок ва ор-номусли эканлигини жаҳонга кўз-кўз қилишга даъват этилганлигидир.

Шунинг учун ҳам сайловларнинг барча иштирокчилари қонунлар талабларига сўзсиз риоя этмоқлари ловим. Қонун устуворлиги Конституциямиз асосий қоидаларидан бири сифатида эътироф этилганлиги, "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги Қонунининг 60-моддасида фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлаш ва сайланиш, сайлов олди ташвиқоти олиб бориш ҳуқуқларини амалга оширишларига зўравонлик, алдаш, таҳдид қилиш ёки бошқа йўл билан қаршилик кўрсатувчи шахслар, шунингдек соҳта сайлов ҳужжатлари тузган, овозларни атайин нотўғри санаб чиққан, овоз бериш яширинлигини бузган ёки ушбу қонун бошқа тарзда бузилшига йўл қўйган сайлов кампанияларининг аъзолари, сайловчилар, ташаббускор гуруҳларнинг аъзолари қонунга мувоффиқ жавобгар бўладилар. Қонунчилик палатаси депутатлигига номзод ёки Сенат аъзолигига номзод тўғрисидаги сохта маълумотларни эълон қилган ёки ўзгача тарзда тарқатган шахслар ҳам жавобгарликка тортиладилар, деб қайд этилганлиги бежиз эмас, албатта.

Шуҳрат ҚОБУЛОВ,
ҳуқуқшунослик фанлари номзоди.

Вилоят партия ташкилотларининг ҳисобот-сайлов конференциялари

САРҲИСОБ

14 июнда Бухоро вилоят партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов конференцияси бўлиб ўтди. Уни вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Раҳматилло Аҳмедов бошқарди ва конференциянинг кун тартибидаги асосий масала «Вилоят партия Кенгашида олиб борилган ишлар, келгуси режалар» хусусида маъруза қилди.

"Адолат" СДП Бухоро вилоят Кенгаши ўтган ҳисобот даврида ҳар томонлама мустаҳкамланди. Ўз олдига қўйган вазифаларни бажариш борасида кенг жамоатчилик билан ҳамкорликда бир қатор ижобий ишларни амалга оширди.

— Бугунги кунда партиямизнинг 3000 га яқин аъзолари бор дейди,— вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Раҳматилло Аҳмедов. Турли соҳа мутахассисларидан иборат партиямиз нафақат сон жиҳатидан, балки сифат жиҳатидан ҳам ўзгарди. 540 нафар ўқитувчи, 370 нафар муҳандис, 500 га яқин тиббиёт ходимлари, 28 нафар фан номзоди, 8 нафар фан докторларининг сафдошимиз эканлиги фикримни яққол исботлайди.

Ютуқларимиз кўп. Бироқ камчиликлар ҳам йўқ эмас. Ўтган ҳисобот даврида амалга оширилган ишлар билан бир қаторда партиямиз олдига қўйган барча вазифаларни тўла бажарди дейиш қийин. Тан олиш керакки, баъзи ҳолларда лоқайдлик, масъулиятсизлик фаолиятимизнинг оқсашига сабаб бўлди. Баъзи бир туманлар (Олот, Ромитан, Вобкент)да амалга оширилган ишлар юзакичилик, эътиборсизлик туфайли талабга жавоб бермай қолди.

Маълумки Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига халқ депутатлари вилоят, туман, шаҳар кенгашларига бўладиган сайловлар тобора яқинлашмоқда. "Адолат" СДП мазкур сиёсий рақобат майдонида ўз ўрни, мавқеига эга бўлиши учун, аввало, бошланғич партия ташкилотлари масъул раҳбарлари бевосита халқ билан очиқ мулоқотда бўлишлари шарт. Шундагина аҳолининг кенг қатлами "Адолат" партиясининг мақсад ва вазифаларини тўла англаш имкониятига эга бўлади.

Бугунги муҳим сиёсий жараён — сайловлар арафасида ҳар бир имкониятдан етарли фойдаланилмаса, сусткашликка йўл қўйилса, ўз-ўзидан аёнки, бизни партиянинг тарафдорларидан узоқлаштиради. Шунинг учун мамлакат тақдири, миллат келажаги йўлида муҳим асослар яратадиган қонунчилик палатасини шакллантиришда бошқа сиёсий партиялар каби фаол иштирок этишимиз зарур. Шуни алоҳида таъкидлашни истардимки, сиёсий партияларни молиялаштириш масаласининг ҳал этилиши партиямиз фаолиятини албатта янги босқичга олиб чиқади.

Йиғилишда партия фаолари, вилоят ҳокимлиги ва нодавлат жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишда фуқароларнинг сиёсий-ҳуқуқий саводхонлигини ошириш муҳимлиги алоҳида таъкидланди.

Маъруза юзасидан музокарада сўзга чиққан вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Х.Саломов партия фаоллари М.Рўзиев, Х.Холов, К.Назарова ва бошқалар ўз фикр мулоҳазаларини ўртоқлашдилар.

Кўпчилик ишонч билдирган депутатликка номзоднинг ҳар томонлама етук, интеллектуал салоҳиятли, тиниқ фикр, теран тафаккурли бўлишига эътибор қаратилиши лозимлиги айтиб ўтилди.

Ҳисобот-сайлов йиғилишида вилоят партия Кенгаши тафтиш комиссиясининг ҳисоботи тингланди. Шунингдек, партия қурултойига вилоят партия Кенгаши аъзолари сайланди. Кун тартибидаги масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Йиғилишда Ўзбекистон "Адолат" СДП котиби Равшан Ҳайдаров, байналмилал жангчилар республика кенгаши раиси Талъат Пардаевлар иштирок этдилар.

Ҳисобот-сайлов йиғилиши ошкоралик ва ўз-ўзини танқид руҳида ўтди.

Моҳира ШАКАРОВА,
"Адолат" мухбири

АМАЛИЙ ИШЛАР ДАВРИ

Шуни алоҳида таъкидлаш жоиз: Тошкент вилоят партия Кенгашининг партия ҳаётида тутган ўрни беқиёс. Бу нималарда кўринади? Биринчидан қуруқ гапларни четлаб амалий ишларга куч бараётганида. Иккинчидан партиянинг обрў-эътиборини мустаҳкамлашга салмоқли улуш қўшаётганида. Учинчидан ҳаётда ўзининг муносиб ўрнини топаётганида. Партиялар фаолиятига жиддий эътирозлар билдирилаётган ҳозирги пайтда шундай йўл тутишни, амалий фаолиятни кучайтиришни ҳаётий эҳтиёжга айлантиргани боис Тошкент вилоят партия Кенгашининг обрў-эътибори ортиб бормоқда. Буни биз вилоят партия ташкилотининг куни-кеча бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов конференцияси кун тартибига киритлган масалаларда ҳам тўла ҳис этдик. Конференцияни вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Турғун Эргашев бошқарди ва "Ўзбекистон Адолат СДП Тошкент вилоят ташкилотининг III конференциясига ҳисоботи ва партия ташкилотининг навбатдаги вазифалари" мавзуида маъруза қилди. Бу маърузани йиғилганлар катта қизиқиш билан тингладилар.

Нотиқ таъкидлаганидек, Ўзбекистон "Адолат" СДПнинг етакчи ташкилотларидан бири ҳисобланган Тошкент вилоят партия Кенгаши ва унинг жойлардаги ташкилотлари ҳисобот даврида ўзининг фаоллигини кўрсатди. Маълумки, вилоят партия ташкилоти партиянинг ўз Дастури ва Низоми бўйича иш олиб борар экан, энг аввало ўзининг жойлардаги партия ташкилотларига суянади. Ўз ғояларини ана шу ташкилотлари орқали тарғиб қилади, ўз сиёсатини айнан улар орқали амалга ошириб боради. Бу борада вилоят партия ташкилоти жойлардаги барча партия бўғинлари билан яқин алоқада бўлиб, партия ишларини шу кун талаблари даражасида олиб борди. Партия сафларини сон ва сифат жиҳатидан мустаҳкамлади. Ҳисобот даврида кўплаб туман ва шаҳар партия ташкилотларида навбатдан ташқари Пленумлар ўтказилиб, шижоатли, партия ишига садоқатли янги котиблар сайланди. Бунга Чирчиқ, Ангрен шаҳарлари, Қибрай, Тошкент, Янгийўл, Оққўрғон ва Юқори Чирчиқ туманлари партия ташкилотларига янги сайланган раҳбарлар бизнинг ишончимизни оқламоқдалар, ўзларидаги партия сафларини сон ва сифат жиҳатидан мустаҳкамлашаяпти. Агар вилоят партия ташкилоти ташкил этилган дастлабки пайтларда партия аъзолрининг сони бир неча юзта кишини ташкил қилган бўлса, ҳозирга келиб уларнинг сони 4000 нафарга етди. Бугунги кунда вилоят партия ташкилоти таркибига 6 та шаҳар ва 15 та туман Кенгашлари, 335 дан ортиқ бошланғич партия ташкилотлари бирлашган. Албатта, катта иқтисодий салоҳиятга эга бўлган вилоят учун бу жуда кам.

Шу йилнинг май-июнь ойларида белгиланган режага асосан вилоятимизнинг барча шаҳар ва туман партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов конференциялари бўлиб ўтди. Бундай конференциялар партия ташкилотларининг бугунги фаолиятини ҳар томонлама таҳлил этишга, уларнинг иш натижаларини кўриб чиқишга, қолаверса, фаоллиги ва сиёсий етуклигини баҳолашга ҳамда шу ташкилотларни ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлашга қаратилган энг муҳим тадбирдир, десак муболаға бўлмайди. Уни ҳар томонлама ошкора ва уюшқоқлик билан ўтказишимиз ҳар жиҳатдан партиямиз сафини мустаҳкамлашга, партиянинг сиёсий етук, ишбилармон, шижоатли кадрлар билан тўлдиришга имкон берди. Ишни вилоят партия Кенгашининг VI Пленумида муфассал ишлаб чиқилган режа асосида олиб бордик. Натижада белгилаган режаларимиз барча конференция ва йиғилишларни ўз вақтида уюшқоқлик билан ўтказишимизга имкон берди.

Бугунги анжуман Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг икки палатали парламентига ва Давлат ҳокимиятининг маҳаллий органларига ўтказиладиган сайловлар арафасида бўлиб ўтмоқда. Халқимиз, давлатимиз учун ниҳоятда катта тарихий аҳамиятга эга бўлган бу сиёсий тадбир, сайловларнинг асосий ижрочиси ва ҳаракатлантирувчи кучи бўлган партиялар зиммасига ниҳоятда катта масъулият юклайди. Бу масъулиятни яхши тушунган вилоят партия ташкилотимиз ва унинг жойлардаги бўғинлари оғир ва машаққатли синов, шу билан бирга жамиятимизни демократлаштиришда ўрин тутадиган мазкур тадбирни муваффақиятли ўтказиш тараддудини кўрмоқда...

Конференцияа сўзга чиққанлар вилоят партия ташкилотининг фаоллигини янада ошириш, ишларни бундан ҳам кучайтириш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Партия ташкилотининг фаолиятига холис баҳо бердилар.

Ҳисобот-сайлов конференциясида Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгаши биринчи котиби, академик Турғунпўлат Даминов иштирок этди ва олдинда турган вазифалар юзасидан сўзга чиқди. Конференцияда партия Сиёсий Кенгашининг иккинчи котиби Абдували Ғуломмаҳмудов қатнашди.

Конференциядан сўнг вилоят партия Кеншгашининг навбатдан ташқари пленуми бўлиб ўтди. Унда ташкилий масалалар кўрилди. Маҳмуджон Мўйдинов вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби, Нигора Рустамова вилоят партия Кенгашининг котиби этиб сайланди. Пленумда Кенгашнинг янги таркиби кўриб чиқилди.

Рустам АҲМАДАЛИЕВ
"Адолат" мухбири

Суратларда: ҳисобот-сайлов конференциясидан лавҳалар.
Козим ЎЛМАСОВ олган суратлар.

Мақола босилгандан сўнг

"ХУСУСИЙ ҲОВЛИДАГИ БЕГОНА "ДАЧА"
(«Адолат» газетаси 20 февраль, 2004 йил)

ПРОТЕСТ киритилди, қаноатлантирилди

Юқорида номи қайд этилган мақола тадбиркор Муҳаббат Аюпованинг топталган ҳақ-ҳуқуқлари ҳимоясига бағишланган эди.

Хусусан, у Ўзбекистон мустақиллигининг дастлабки йилларида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш мақсадида Тошкент туманидаги "Ўзбекистон" жамоа хўжалигининг нурай деб турган эски чорва фермасини ижарага олди. Турмуш ўртоғи Дилшод ака билан у ерда мўйнали ҳайвонлар, манзарали қушлар боқиш билан бирга сигир-бузоқ, қўй-қўзилар туёғини ҳам кўпайтира бошлади. 1996 йилга келиб, жамоа хўжалиги раҳбариятининг таклифи билан мазкур фермани хусусийлаштириб сотиб олишди. Бунинг учун зарур бўлган барча ҳужжатлар юз фоиз тўлиқ расмийлаштирилди, давлат ордери олинди.

Орадан кўп ўтмай, уларга тегишли ферманинг мавжуд бешта биносидан биттасига бошқа бир одам эга чиқди. У киши дарҳол эски бино-ҳужранинг ёнида "дача"нинг пойдеворини қўя бошлади. Аюповаларнинг идорама-идора, сўнг судма-суд югуриши шундан бошланди. Чунки, "дача" уларга тегишли ер-ҳовлида бунёд этилаётган эди.

Адлия вазирлиги тадбиркор манфаатини қонуний ҳимоя қилишни Тошкент вилоят Адлия бошқармасига топширди. Адлия бошқармаси тадбиркорнинг қонуний ҳақ-ҳуқуқи поймол этилганини кўрсатиб — даъво аризаси билан Тошкент туман судига мурожаат қилди. Аюповларга суддан аризани қайтариб олишни илтимос қилиб, таклифлар билан вакиллар келишди. Улар кўнишмади. Сўнг... М.Аюпова қилмаган ишни вилоят Адлия бошқармаси қилди: суддан даъво аризасини қайтариб олди. Сабаби-йўқ, кўрсатилмади. (?).

М.Аюпованинг ўзи бегона "дача"ни кўчириш, моддий ва маънавий зарар ундириш, айбдорларни жавобгарликка тортиш тўғрисида ариза билан судга мурожаат қилди. Зангиота туманлараро фуқаролик суди даъвони қисман қаноатлантириб ҳал қилув қарори чиқарди. Туман прокурорининг протестига асосан апелляция суди бу қарорни бекор қилди. Иш фуқаролик ишлари бўйича Тошкент вилоят судида биринчи босқичда кўрилиб, даъво рад этилди. Апелляция суди бу ҳал қилув қарорини ўзгаришсиз қолдириш тўғрисида Ажирим чиқарди.

Мақола шулар ҳақида-адолат тарозисининг посангиси бузилганлиги тўғрисида журналист мулоҳазаларидан иборат эди.

М.Аюпованинг назорат тартибидаги шикоят-аризасига кўра, 2004 йил 14 майда Олий суд раисининг ўринбосари Б.Жамолов Ўзбекистон Республикаси Олий суди фуқаролик ишлари бўйича судлов ҳайъатига Протест (назорат тартибида) киритди.

Яқинда бўлиб ўтган ҳайъат мажлисида бу протест қаноатлантирилди — мазкур фуқаролик иши бўйича чиқарилган барча суд қарорлари бекор қилинди ва иш биринчи босқич судда кўриш учун юборилди.

САНОАТЛАШАЁТГАН ТИЗИМНИНГ САОДАТЛИ ЙЎЛИ

Мамлакатимиз бўйлаб тобора саноатлашиб бораётган деҳқон ва фермер хўжаликлари, кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик тизими дастлаб шахсий ёрдамчи ҳамда томорқа хўжаликлари негизида вужудга келганди

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 13 йиллигига

«...Одамларга ер берилиши чинакам инқилобий аҳамият касб этди — бу билан ҳар бир индивиднинг давлатга қарамлиги тугатилди. Ер олган одам даромад ола бошлади, ўзини хўжайин деб, эркин ва мустақил ҳис қилди...»

Ислом КАРИМОВ

Президентимизнинг ҳали 90-йиллар бошидаёқ аҳоли томорқаларини кўпайтириш борасидаги Фармони бугунги кунда иқтисодимиз таянчи бўлиб қолаётган деҳқон ва фермер хўжаликлари вужудга келишининг ҳамда бозорларимизни қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан тўлдиришнинг бошланиши бўлганди.

...Вилоятларда ер заҳирасининг миқдоридан келиб чиқиб, ҳар бир қишлоқ оиласига 0,25 гектаргача томорқа ери берилсин...

Фармоннинг мазмун-мундарижаси шундай эди. Хўш, ўшанда нима учун бундай Фармон чиқарилди?

Тажриба шуни кўрсатдики, 80-йиллардан кейин ўнлаб жамоа ва давлат хўжаликлари мева-сабзавотчиликка ихтисослаштирилгани билан улар харидорлар гавжум бўлган жойлардан, хусусан, шаҳарлардан ўзларининг дўконларини очишга шошилмадилар. Чунки, улар маҳсулотни режа асосида сотиш учун давлатдан топшириқ олишарди. Режалаштирилган маҳсулот эса биринчидан, «марказ» — Россияга жўнатилса, иккинчидан, шаҳар савдо ташкилотларига топширилард. Маҳсулот баҳосини ҳам давлат белгилаб берарди. Натижада режадан ортиқ маҳсулот деярли бўлмаганлиги сабабли баъзи бир хўжаликлар шаҳар бозорларидан дўкон очганлари билан унинг пештахталари доим бўш турарди... Негаки, барча турдаги маҳсулотлар жамоа хўжаликларида етиштириларди. Уларда ер ҳам, мулк ҳам, ҳосил ҳам, даромад ҳам ҳамманики бўлиб, тайин эгаси йўқ эди. Қисқа қилиб айтганда, деҳқон ёки чорвадор ўз меҳнатидан тўла манфаатдор эмасди. Бошқачароқ айтганда, олинган даромад уни фақат ишлаб топган чинакам деҳқонга эмас, балки хўжалик раиси, иқтисодчиси, бухгалтери ва бошқа мутахассислар иштирокида жамоадаги барча одамларга тақсимлаб бериларди. Қолаверса, иш ҳақи фонди аниқланишдан аввал давлат солиқлари ва банк фоизи тўланар, хўжаликни ривожлантириш фонди ажратилар, умумишлаб чиқариш ва турли хил харажатлар олдиндан қопланарди... Ана шундан ортиб қолган даромадгина ишловчиларга тақсимланарди.

Энди-чи!

Энди томорқа еридан олинган ҳосил бутунлай деҳқон ихтиёрида бўлди, манфаатдорлик ошди. Шунинг учун ҳам у томорқасини энди кўз қорачиғидай авайлайди, унумдорлигини ошириб боради, ҳар қарич ерни ҳисобда тутади...

Шу ўринда мозийга янамям чуқурроқ назар солинг: Шўро тузуми даврида «сен марказга фақат пахта бер, қолган эҳтиёжингни биз берамиз» деган сиёсат (аниқроғи, таъзйиқ!) деҳқон мадорини қуритганди. Ғалла, сабзавот, полиз, озуқа пайкаллари, боғ-роғлар, узумзорлар, қўйингчи, бориб-бориб 0,2-0,4 сотих томорқаларгача ўз ўрнини пахтага бўшатиб берганди. Унинг ҳар қарич ери Москов назоратида эди. Ғўза пайкали билан катта канал ёки йўл оралиғида чигит қадалмай қолган (сув бориши ёки трактор ҳайдовига ноўнғай) 0,1-0,2 сотихли ерга «жўжабирдай жон рўзғори» деб у-бу нарса эккан одамлар душман саналган пайтлар бўлди. Бир қарич ерни деб ака ука билан ота бола билан келишолмай қолган ҳолларни кўргансиз, эшитгансиз...

Биласизми, ўшанда (80-йиллар охири) республикамиз миллий даромади собиқ иттифоқ миқёсидаги ўртача кўрсаткичдан 2 марта паст эди. Қашшоқликнинг доимий йўлдоши — демографик портлаш вазияти юзага келганди. Аҳвол нотинч ва бекарор эди.

1989 йилнинг айни ёзида Президентимиз Ислом Каримов илк бор мамлакатимиз раҳбари сифатида иш бошлади ва республика жамоатчилиги олдига: **аҳволни қандай қилиб ўнглаш, халқнинг бунёдкорлик ғайратини қандай уйғотиш мумкин?** — деган саволни қўйди. Кўп ўтмай Ўзбекистонда гўё еру кўк бўйлаб бир хитоб янгради: **...Ҳар бир оилага йигирма беш сотихгача томорқа берилсин..!**

Одамлар аввалига дафъатан бу гапга «а, ё нотўғри эшитдикми!» — дея ишонқирамай, чўчиброқ туришди. Айниқса, миясига олдинги 70 йиллик сиёсат қўрғошиндек ўрнашиб қолган хўжалик ва туман раҳбарларининг буниси-унисига, униси-бунисига қараб, ўз-ўзидан ҳадиксирашларини айтмайсиз-ми? «Йўғе, қандай қилиб? ...вақтинчалик сиёсат бўлса керак...» дегувчилар бўлди.

...Бироқ, буларнинг ҳаммаси ўринсиз шубҳалар эди.

...Ислоҳот изчил давом этди. Юртбошимизнинг **«Деҳқонларга молиявий ёрдам кўрсатиш ва улар уюшмасининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тўғрисида»**ги Фармони чиқди. Вазирлар Маҳкамаси қарор қабул қилди. Давлат шахсий хўжаликларнинг ривожлантиришга катта миқдорда маблағ ажратди. Бундай кунларни асрлар оша энтикиб кутиб юрган деҳқон бирдан қалқиб оёққа турди: кетмони, белкураги ва ўроғини олиб далага отланди: Ер — ўзиники, мулк — ўзиники, даромад — ўзиники: «А-ҳайй, келар экан-а, шундай кунлар ҳам!» — ҳайқирди у.

Ўша йилнинг 15 августида колхозчи, ишчи ва хизматчиларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантириш тўғрисида яна бир ҳужжат қабул қилинди. унга кўра бир ой ўтмай мамлакатда 60 мингдан кўпроқ оила томорқали бўлди. Одамларнинг уй-жой қуриши ва чора моллари харид қилишлари учун (ўша кунлар пули билан) 243 миллион рубль ажратилди. Йил охирига келиб 150 минг гектар суғориладиган ер 1 миллион 253 минг оилага бўлиб берилди. 21 минг бош бузоқ, 312,5 минг бош қўй-қўзи, 10,4 миллион товуқ (парранда) қишлоқ аҳлининг хусусий мулки бўлиб қолди.

Йил ўтмай бозорлар тўла бошлади. Халқнинг турмуш тарзи ўзгариб, тўй-томошалар ҳавасига тушиб қолди. Эртанги кунга ишончи ортди... 1989 йил бошида жами томорқа ерлар (иморатлар банд қилган жойлар билан) 257 минг гектарни ташкил қилган бўлса, 1997 йил бошида бу кўрсаткич 599,7 минг гектарга етди.

1999 йилнинг 11 январида, шахсий ёрдамчи хўжаликларни янада ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар белгиланди: яна 1 миллион 221 минг 477 оилага суғориладиган экин майдонларидан 137 минг 246 гектар ер томорқа сифатида ажратилди. **Кейинчалик ана шу шахсий ёрдамчи ва томорқа хўжаликлари негизида деҳқон ва фермер хўжаликлари вужудга келди.**

Улар солиққа имтиёзли тартибда тортиладиган бўлди. Маҳсулотларини хорижга чиқариш учун қулай шарт-шароитлар яратилди. Хўжалик аъзоларини меҳнат стажи, нафақа ва пенсия билан таъминлаш юзасидан тегишли тартиб-қоидалар жорий этилди...

Диққатингизни мана бу саналар ва ҳужжатларга ҳам қаратинг: 1997 йил, 27 январда Вазирлар Маҳкамасидаги йиғилишда ва ўша йилнинг 14 февралида халқ депутатлари Фарғона вилоят сессиясида Юртбошимиз томорқа масаласига алоҳида тўхталиб, оилаларга бериладиган томорқа майдонини кўпайтириш кераклигини айтиб, унинг моҳиятини кенг очиб берди. Шундан сўнг кўп ўтмай томорқа хўжаликларини янада ривожлантириш йўлида ўз томорқаларидан юқори ҳосил олиб, йилига 2-3 марта экин экиб, юқори самарага эришаётган деҳқонларга яна қўшимча 0,10 гектаргача суғориладиган майдонлардан ер ажратиб бериш, пировардида, томорқа ҳажмини 0,35 гектаргача кўпайтириш ҳақида Вазирлар Маҳкамасининг қарори чиқди.

Қарордан кўзда тутилган мақсад — томорқа ерларини кўпайтириш орқали — **биринчидан, ғалла мустақиллигига эришишни тезлаштириш, иккинчидан, қишлоқларда бекор юрган ёшларни иш билан таъминлашга эришиш, учинчидан, бозорларни мева-сабзавотлар билан барқарор тўлдириш шароитини яратиш эди.**

Мана, оддий бир арифметик мисол: дейлик, бир оилада 10 киши яшайди. Улар бир йилда камида бир тонна буғдой истеъмол қилиши турган гап. Оилага берилган 0,35 гектар ернинг ярмига яхши навли буғдойдан экиб, яхши ишлов берганлар бемалол 1,5-2 тонна ҳосил йиғиб олиши аниқ. Ернинг қолган қисмига мева-сабзавот ва бошқа экинлар ҳамда мол учун ем-хашак экиб, оила учун йил давомида зарур ҳамма маҳсулотларни ўзлари етиштириши ҳам тайин. Тадбиркорроқ деҳқонлар нафақат оиласи учун, бозор учун ҳам маҳсулот ишлаб чиқаради. Кейинги йиллар тажрибаси шуни кўрсатдики, суғориладиган ерларда деҳқончилик қилган кўпгина оилалар ўз томорқаларига кузги буғдой экиб, гектар бошига 4-5 тоннадан сара дон олишди. Ғалла ўрими тугаши билан бўшаган ерга карам, картошка, сабзи, пиёз, бодринг, маккажўхори каби экинлар ҳам экиб, мўл ҳосил кўтаришди.

Томорқа хўжаликларининг катта миқёсда ривожланиши республикада озиқ-овқат балансини яхшилабгина қолмасдан, ўзининг мақсади ва моҳияти жиҳатдан деҳқон-фермер хўжаликлари сингари ўзига хос ривожланиш йўлига ўтиб олди ва товар маҳсулотлари ишлаб чиқаришга киришди. Қолаверса, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг ер майдонлари кўпайиши ва уларнинг товар хўжаликларига айланиб бориши — деҳқонларни бозор механизмлари сирларини ўрганишга ўргатди, иқтисодий фикрлашга, тадбиркорликни чуқур эгаллашга чорлади. Бу эса уларда охироқибат ерга эгалик ва мулкдорлик ҳиссиётларини янада кучайтирди.

Боз устига, барча шаклдаги деҳқон ва фермер хўжаликлари республикамиз тижорат банклари ҳам кўмакка келди. Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 4 мартдаги **«Фермерларни, хусусий тадбиркорларни ҳамда кичик ва ўрта бизнес субъектларини қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»**ги қарори бу борада муҳим қадам бўлди. Биргина 2002 йилнинг ўзида кичик ва ўрта бизнес субъектларига ажратилган 36,9 миллиард сўм миқдордаги микрокредитларнинг 53 фоизи деҳқон ва фермер хўжаликларига берилди.

Юртбошимизнинг **«Қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим йўналишлари тўғрисида»**ги (2003 йил 24 март) Фармони деҳқон ва фермер хўжаликлари истиқболининг янги устувор йўналишларини белгилаб берди. Чунончи, эндиликда — яъни, иқтисодий ислоҳотларимизнинг ҳозирги босқичида паст рентабелли ва зарар кўриб ишлаётган ширкат хўжаликлари негизида ҳам фермер хўжаликлари ташкил этиш белгилаб қўйилди. Республикамиз вилоятларида 161 та ширкат хўжаликлари тугатилиб, улар ўрнида 9 мингдан ортиқ фермер хўжаликлари ташкил этилди. Меҳнатобод, Мирзаобод, Ёзёвон, Ромитан ва Амударё туманларининг барча ширкат хўжаликлари ёппасига фермер хўжаликларига айлантирилди. Бугунга келиб яна 178 та ширкат хўжалиги негизида 11 мингдан ортиқ фермер хўжаликлари фаолият кўрсата бошлади.

Шу кунларда уларга жойларнинг ўзида сервис хизмати кўрсатиш мақсадида муқобил МТП — машина-трактор парклари, СФУ — сувдан фойдаланувчилар уюшмалари, минибанклар, ёнилғи-мойлаш материаллари ва минерал ўғитлар сотиш шохобчалари очилмоқда. Фермер хўжаликларига хизмат кўрсатувчи СФУлар 2 йил мобайнида қўшимча қиймат, фойда ва ер солиқлари тўлашдан озод қилинди. Бу ҳам уларни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш йўлида кўрилаётган муҳим чорадир. Қолаверса, ана шу уюшмалар ва муқобил машина-трактор парклари таъсисчилари эндиликда фермер хўжаликларининг ўзлари ҳисобланади.

Келажакда фермер хўжаликларининг ривожланиши ва эркин фаолият юритишлари учун яна бир қатор имкониятлар яратиш кўзда тутилаяпти. Жумладан, уларга ерларни танлов асосида 50 йилгача ижара муддати давомида мерос қолдириш ҳуқуқи билан берилиши режалаштирилган. Бунда фермер хўжалиги мулки унинг хусусий мулкига айланиб, у шу мулк ва шу меҳнати билан яратилган маҳсулотни ўзи эркин тасарруф этадиган бўлади. Айни пайтда фермер ўзи етиштирадиган маҳсулот ҳажмини ўзи белгилашни, уни сотиш бўйича шартномалар тузишни ва ҳамкорлар танлашни ҳам ўзи мустақил ҳал қилади.

Демак, деҳқон ва фермер хўжаликлари юртимизда тобора чинакам нознеъмат манбаига айланади. Табиатига азалдан миришкорлик сингиган ўзбек деҳқони **XXI асрда ўз ери, ўз мулки майдонида мўъжизалар яратишга киришади. XX асрнинг 90-йиллари бошида шахсий ёрдамчи ва томорқа хўжаликлари негизида таркиб топган деҳқон ва фермер хўжаликлари, кичик бизнес ҳамда хусусий тадбиркорлик мамлакатимизда тинчлик, осойишталик ва фаровонликнинг барқарор омилларидан бири сифатида тан олиниб, халқимиз, миллатимиз, аниқроқ айтганда, Шарқнинг эъзозли қадриятлари яна ўз ўрнига қўйилаётганидан ёрқин далолат.**

Буларнинг ҳаммаси аҳоли бандлигининг ўсишини таъминлашда муҳим аҳамият касб этди. Бугунги кунда 250 мингта кичик бизнес корхонаси фаолият кўрсатмоқда, ушбу соҳада 5,5 миллион киши меҳнат қилмоқда ва ялпи ички маҳсулотнинг 35 фоизидан ортиғи улар ҳиссасига тўғри келади. Фақат 2003 йилда кичик ва хусусий корхоналарда 375 минг янги иш ўрни ташкил этилди. Кичик ва хусусий корхоналарни ривожлантириш аҳоли даромадлари таркибини ўзгартиришга бевосита таъсир кўрсатди. Ушбу даромадларнинг 50 фоиздан ортиғи турли тадбиркорлик фаолияти ва хусусий мулкчиликдан олинган даромадларга тўғри келади.

Ҳа, Мустақиллик йиллари республикамизда бозор муносабатларига ўтиш даврининг беш тамойилидан бири — **ДАВЛАТ БОШ ИСЛОҲОТЧИ** эканлигидан келиб чиқиб, дастлаб томорқа муаммоси муваффақиятли ечим топди. Унинг давлат ва ҳуқуқий кафолатлари таъминланди. Меҳнат кишиси эъзоз топиб, унга ғамхўрлик даражаси оширилди. Одамлар онгида ўзгаришлар юз берди, уларнинг эркин меҳнат қилишлари учун муносиб муҳит яратилди. Бошида томорқа, кейинчалик деҳқон, фермер хўжаликлари ва кичик ҳамда хусусий тадбиркорлик деган тушунчалар заминида қишлоққа саноатнинг кириб бориши тезлашди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган ва енгил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган корхоналар кўпайди. Кечаги деҳқон ёки фермер энди саноат ишчиси бўлиб олаяпти, хизмат кўрсатиш соҳаларига ўтаяпти... Бу дегани — мамлакат иқтисодиётида **ғалла, нефть, газ, энергетика** сингари асосий, ўзак мустақилликлар сингари энди **деҳқон ва фермер хўжаликлари мустақиллигига** ҳам эришаяпмиз, дейишга тўла асос бор.

Номоз САЪДУЛЛАЕВ

МАВЗУ ЭКСПЕРТЛАР МУҲОКАМАСИДА

Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари ҳамда Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмиталари, Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партиясининг Олий Мажлис депутатлари фракцияси, Олий Мажлис ҳузуридаги амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти АҚШнинг Адлия Департаменти ва АҚШ элчихонаси билан ҳамкорликда “Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашишнинг қонунчилик асослари” мавзуида икки кунлик давра суҳбати ўтказмоқда.

Унда Ўзбекистон, АҚШ, Канада, Буюк Британия, Қирғизистон, Тожикистон, Россиядан ташриф буюрган мутахассислар, ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари, банк ходимлари ва Жаҳон банки экспертлари иштирок этишмоқда.

Тадбирнинг биринчи кунида Олий Мажлиснинг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси раиси, Фидокорлар миллий-демократик партияси фракцияси раҳбари Ахтам Турсунов, АҚШ Адлия департаменти вакили, АҚШ элчихонасининг ҳуқуқий масалалар бўйича доимий маслаҳатчиси Сара Лам хонимларнинг маърузалари тингланди.

Жаҳон банки эксперти, жиноий йўл билан даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштириш масалаларини чуқур ўрганган йирик мутахассис Теодор Гринберг “Пул маблағларини ўзлаштириш (даромадларни легаллаштириш) ва терроризмга қарши курашнинг стратегик элементлари”ни таҳлил қилиб берди.

Ўзбекистон Марказий банки раисининг муовини Алишер Акмалов, Марказий Банк мутахассиси Шуҳрат Ҳайдаровларнинг “Ўзбекистонда банк тизими: расмий ва норасмий тизимлар. Банклар бошқарув органларининг роли”, Россия Молия мониторинги хизмати вакили Владимир Фоминнинг Россия Федерациясининг бу борадаги тажрибалари, Теодор Гринберг ҳамда Кариб ҳудудида пул маблағларини ноқонуний ўзлаштиришга қарши кураш дастури мутахассиси Фитз-Рой Дрэйтонларнинг “Халқаро меъёрлар: пул маблағларини ноқонуний ўзлаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши кураш қонунчилигининг асосий самарали жиҳатлари” мавзуларидаги чиқишлари тингланди.

- Давра суҳбатини ўтказишдан мақсад, Ўзбекистонда қабул қилинаётган “Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши кураш тўғрисида”ги қонунга таклиф ва ўзгартиришлар киритишдан иборатдир, - деди Т. Гринберг. - Чунки одам савдоси, қурол савдоси, наркотик моддалар савдоси ва бошқа кўплаб оғир жиноятларни содир этишга ҳамда терроризмни молиялаштиришга қарши курашни ўз ичига олган жуда нозик ҳужжат бу. АҚШда ҳам шундай қонун мавжуд бўлиб, у ҳар икки йилда ўзгариб туради.

Мақсуд АКРАМОВ, “Туркистон-пресс”

Қарор ва ижро

НАЗОРАТ АДОЛАТЛИ БЎЛСА

Давлат хазинаси мустаҳкам бўлса, аҳоли турмуши фаровон бўлади. Яъни маошлар, нафақа пулларининг ўз вақтида берилиши, шунингдек, аҳолига тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш, кам даромадли оилаларга моддий ёрдам бериш, халқ таълими, маданият ва шунга ўхшаш ижтимоий соҳани ривожлантириш кўпроқ бюджетга тушириладиган тушумга боғлиқдир. Бу эса давлат солиқчиларидан катта масъулият талаб этади.

Навоий вилоятидаги Хатирчи тумани Давлат солиқ инспекцияси жамоаси буни яхши тушунади. Шу боис ҳам улар ўз вазифаларига нисбатан масъулиятни ҳис этган ҳолда иш юритмоқдалар. Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан чиқарилаётган солиқ, бюджетга доир ҳамда пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорларни изчиллик билан бажариш учун астойдил жон куйдирмоқдалар.

Яқинда биз ана шу инспекцияда бўлганимизда солиқчиларнинг қизғин фаолият юргизаётганлигининг гувоҳи бўлдик. Эрталаб соат саккизда инспекция бошлиғи Рустам Бекбоев ходимларга вазифаларни белгилаб бўлган экан. Ҳар бир ходим ўз соҳаси бўйича жой-жойларга чиқиб кетишди. Идорада фақат компьютерда ишловчи кишиларгина қолишди.

— Жамоамизнинг саъй-ҳаракати туфайли, — дейди Рустам Бекбоев, — ўтган йил давлат хазинасига 2018,1 миллион сўм ўрнига 218861 миллион сўм маблағ туширилди. Бу 2002 йилга нисбатан 204 минг сўм кўп демакдир.

Бюджетга тушириладиган тушумнинг асосий қисми солиқчилар зиммасида бўлганлиги учун ҳам, улар кўпроқ вақтларини идорадан кўра жойларга чиқиб аҳолидан олинадиган даромад, патент тўловлари, корхоналардан фойда ва мулк солиқларини ўз вақтида ундириш чора-тадбирларини кўришаётир.

Айтиш жоизки, ўтган йил туманда 21 та корхона ва ташкилот бюджетдан 49,4 миллион сўм қарз бўлиб қолган. Бундай катта суммани ўз вақтида тўпланмагани солиқчиларни қаттиқ ташвишга солди. Шу боис ҳам инспекция маъмурияти томонидан корхона ва ташкилот раҳбарларига хат билан чиқдик. Солиқчиларнинг қаттиқ назорати туфайли баъзи корхоналардаги катта-катта қарзлар ўз вақтида ундирилди.

Вазирлар Маҳкамаси томонидан чиқарилаётган ҳар бир қарор туман солиқчилари учун дастуруламал бўлмоқда. Инспекция жамоаси “Солиқчилар ва бюджетга мажбурий тўловлар бўйича муддатида тўланмаган солиқларни корхоналар ва ташкилотлар мол-мулки ҳисобидан ундириб олиш тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида”ги, “Пенсия таъминоти тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ва шу каби қарорлар ижросини бажаришга катта аҳамият беряптилар. Ана шунинг натижасида 2003 йилда пенсия жамғармасига суғурта бадаллари ва мажбурий тўловлар учун 1586,5 миллион сўм маблағ туширилди ёки режа 100,8 фоизга бажарилди. 2002 йилга нисбатан бу борадаги ўсиш 141 фоизни ташкил этди.

“Хўжалик юритувчи субъектларни текширишни ташкил қилиш ва тартибга солиш тўғрисида”ги Президентимиз фармонини амалга ошириш ҳам туман солиқчиларининг доимий диққат эътиборида. Ана шу фармонга асосан 221 та корхонада текширишлар ўтказилди. Шундан 146 та хўжалик юритувчи субъектларда солиқ қонунларига риоя қилиниши юзасидан текшириш ўтказилди. Қонунбузар 260 ҳуқуқий шахсларга нисбатан 6607 минг сўм маъмурий жарималар қўлланилди, улардан 6433,1 минг сўм ундирилди.

Шунингдек, туман солиқ инспекцияси ходимлари томонидан нақд пул муомаласини мустаҳкамлаш ва тижорат банкининг масъулиятини ошириш, бозорларда сифатсиз озиқ-овқат маҳсулотларининг сотилишига йўл қўймаслик, яширин равишда цехлар очишнинг олдини олиш юзасидан бир қатор чора-тадбирлар олиб борилаяпти. Масалан, хуфиёна равишда яширин цехларни аниқлаш юзасидан текширишлар ўтказилиб, 43 та сохта тадбиркорлар аниқланди ва улардан далилий ашё сифатида 362,7 минг сўмлик озиқ-овқат, нозиқ-овқат ва яширин цехнинг махсус мосламалари давлат ҳисобига ўтказилди.

Туман солиқчилари тушум бўйича жойларда амалий ишларни олиб бориш билан бирга аҳоли ўртасида Президентимиз ва ҳукуматимиз қарорлари юзасидан тушунтириш ишларини изчил олиб боришаётир. Бу борада инспекциянинг жисмоний шахсларга солиқ солиш ва назорат бўлими ходимлари томонидан олиб борилаётган тадбирлар ўзининг ижобий натижасини бераяпти.

Ходимларнинг аҳоли ўртасида тушунтириш ишларини олиб бораётгани яхши самаралар бераяпти. Айни пайтда туманда якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи тадбиркорлар сони 995 тага етди. Ана шу тадбиркорлар томонидан биргина ўтган йилнинг ўзида Давлат бюджетига 76,5 миллион сўм патент пули туширилди.

Тадбиркорлар банкларга ҳозиргача 300 миллион сўмдан кўп нақд пул тоштиришди. Тадбиркорлик билан шуғулланувчи жисмоний шахслар томонидан пенсия фондига тўланадиган тўловлар 29,1 миллион сўмни ташкил этди.

Ҳа, назорат адолатли бўлса, интизом, иш яхши юришади, жойлардаги қонунбузарликларнинг олди олинади. Зотан, хатирчилик солиқчиларнинг саъй-ҳаракатлари ҳам шунга қаратилган.

Асқар ЖАЛИЛОВ, “Адолат” мухбири

Ислоҳот ва самара

МЕҲНАТНИНГ ТАГИ РОҲАТ

Бугун мамлакатимизда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга катта эътибор қаратилаётир. Боиси ҳеч кимга сир эмас. Республикамиз аҳолисининг 60-65 фоизи қишлоқларда умргузаронлик қилади. Уларнинг фаровон ҳаётини таъминлаш эса долзарб вазифаларимиздан биридир. Бу жараёнда ширкат хўжаликларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

Мен раҳбарлик қилаётган Бўка туманидаги “Хўжақўрғон” ширкат хўжалигида 9 мингдан зиёд аҳоли яшайди. Уларнинг асосий қисми хўжалигимиз далаларида меҳнат қилишиб, стратегик аҳамиятга эга пахта, ғалла, шоли экинларини парваришлашади. Бугун замон ўзгармоқда, одамлар ўзгармоқда. Бундан 10-15 йил олдинги деҳқон билан бугунги кун деҳқонини умуман солиштириб бўлмайди. Бозор иқтисодиёти шароитида моддий манфаатдорлик биринчи ўринда туради. Қачонки, деҳқон қилган меҳнатига яраша ҳақ олгандагина ерга меҳрини бериб меҳнат қилади. Шуни орқасидан қора қозонини қайнатишни, ширindан-шакар фарзандларини ҳеч кимдан кам қилмай ўстиришни истайди. Шунинг учун биз хўжалигимизда ерга кетмондаста суқиб кўкартиришга қодир жафокаш деҳқонларимизни моддий рағбатлантиришга асосий эътиборимизни қаратаяпмиз. Бу эса ўз навбатида ернинг унумдорлигини, деҳқонлар меҳнатининг самарадорлигини таъминламоқда.

Жорий 2004 йили Тешкент вилоятида биринчи бўлиб давлатга ғалла сотиш режасини ортиғи билан уддаладик. 615 гектар ер майдонидан 1270 тонна ўрнига, 1400 тоннадан зиёд ғалла топширдик. Албатта, бу ютуқ ва муваффақиятлар замирида хўжалик маъмуриятининг ишни тўғри ташкил этганлиги, қолаверса, хўжалигимизнинг ҳар бир аъзоси бир ёқадан бош чиқариб баҳамжиҳатликда меҳнат қилаётгани ётибди. Сатторов Саидғани, Ортиқбоев Абдусодиқ, Гелдиев Ибодулла ва бошқа пудратчиларимиз ҳар бир гектар ер майдонидан 40-76 центнердан ғалла ҳосили кўтариши, нафақат туманда, балки вилоятимизда кўпчиликнинг назарига тушмоқда. Қилган даромадимиз ҳисобидан хўжалик аҳлининг ижтимоий таъминотини яхшилашга, фарзандларимизнинг қулай ва шинам ўқув муассасаларда таълим-тарбия олишига шарт-шароит яратаяпмиз.

Чунончи, кечани-кеча, кундузни-кундуз демай тинимсиз меҳнат қилаётган, ғалла ва пахтачиликда янгиланиш яратишга интилаётган хўжалигимиз аъзолари деярли ҳар куни рағбатлантирилиб турилибди. Ғалла ўрим-йиғими мавсумида ҳар ўн кунда бир тоннадан буғдой навбатма-навбат тақсимланмоқда. Қаровчиси йўқ ва кам даромадли оилаларга 4,5 тоннадан зиёд буғдой тарқатилди. Хўжаликдаги 26-27 ўрта мактабларни янги ўқув йили учун таъмирлашга киришилди.

Шунингдек, хўжалик ҳисобидан 30 ўринли Хўжақўрғон врачлик пункти қурилиб фойдаланишга топширилиш арафасида турибди. Эл соғлиги — юрт бойлиги ҳисобланади. Мазкур қурилган шифохонага қўли енгил касбининг устаси бўлган шифокорларни жалб этяпмиз.

Шу ўринда бир нарсани тан олишимиз керакки, ҳеч бир соҳа спортчалик элюртни тезда танитмайди. Шунинг учун хўжалигимиз футбол жамоасини қўллаб-қувватлаш, уларни руҳиятини кўтариш мақсадида 6100 килограмм буғдой берилди.

Муҳтарам президентимиз Ислом Каримов 2004 йилни Меҳр ва мурувват йили деб эълон қилди. Бундан хўжалигимизда истиқомат қилаётган ёши бир жойга бориб қолган отахон ва мунис онажонларимизнинг кўнгиллари тоғдек кўтарилди. Бизда ўзидан қолган ногиронлар, 2-жаҳон уруши қатнашчилари ва байналмилалчиларга 3700 килограмм ғалла берилиб, уларнинг кўнгли овланди.

Бугун хўжалигимиз ғаллачиликда жуда катта тажрибаларга эришди. Кўпчилик қўшни хўжаликлар деҳқонлари биздан ғалла ва пахта парваришлашнинг технологияларини ўрганиб, яхши натижаларга эришмоқда.

Хўжалигимиз пахта етиштиришда ҳам яхши натижаларга эришмоқда. Шу йил 743 гектар ер майдонига чигит экиб, 1960 тонна пахта йиғиб олишни режалаштирганмиз. Бугун пахта далаларимизга борган кишининг кўнгли яйрайди. Ғўзаларга озуқа ва ўғитларни бериш, суғориш агротехника талаблари асосида олиб борилмоқда. Бу ишларни амалга оширишда хўжалигимиз бош ҳосилоти Усмонов Яшнар, бош ҳисобчи Байнишев Одил, бош пудратчи Шаропов Маъмур ва бошқа аъзоларимиз жонбозлик кўрсатишмоқда. Бу йил ҳам пахтазорларни оралаб, давлатга пахта сотиш режасини бажарамиз деб бемалол айтаоламиз.

Дарҳақиқат, 2004 йил жавлон уриб меҳнат қилаётган заҳматкаш деҳқонларимиз йили бўлди. Уларнинг елкасига офтоб тегиб, косаси оқарадиган йил бўлди. Пахта, ғалла, шоли экинларидан бемалол миллион-миллион даромад қилаётган хўжаликларни санаб адоғига етиб бўлмайди. Албатта, бу даромадлар халқимизнинг фаровон ҳаётини таъминлашга, фарзандларимизнинг ҳеч кимдан кам қилмай ўстириш каби хайрли ишларга сарфланади.

Суратларда жамоа фаолиятидан лавҳалар

Саидислом САЙДУЛЛАЕВ, Бўка тумани, “Хўжақўрғон” ширкат хўжалиги бошқаруви раиси

Долзарб мавзу

Салкам ярим миллион нафар аҳоли истиқомат қиладиган Самарқанд шаҳрида кейинги пайтларда ичимлик сув таъминоти ҳийла мураккаблашгандек бўлди. Шаҳарнинг аҳолиси зич ҳудудлари, айниқса, Сўғдиёна, Сартепа сингари кўпқаватли уйлардан иборат мавзеларда одамлар саратонда челак кўтариб сув излаш билан овора. Сабаби, кўп қаватли уйларнинг юқори қаватларидаги қувур жўмраклари ҳуштак чалишдан нари ўтмайди. Сув эса эрталаб ва кечқурун маълум соатлардагина фақат пастки қаватларда шилдираб туради. Хўш, бу обод шаҳарнинг замонавий қиёфасига ярашиқли ҳолатми? Асло! Унда гап нимада?

СУВ БЎЙИДА СУВГА ЗОР БОЛАМ...

ёки Самарқанд шаҳридаги кўпқаватли уйларни ичимлик сув билан таъминлаш муаммоси қандай ҳал этилаётганлиги хусусида

— Гап исрофгарчиликда, тежамкорликни унутиб қўйётганимизда, — дейишади Самарқанд шаҳар "Сувоқава" бошқармаси мутахассислари. Шаҳар хўжалиги ва аҳоли эҳтиёжи учун зарур миқдордаги сувни етказиб турибмиз. Бироқ, сувдан фойдаланишда тартиб издан чиққан.

Мутахассисларнинг таъкидлашларича, тоза ичимлик суви жаҳон миқёсидаги муаммога айланаётган бир пайтда кўҳна Самарқандни бу муаммодан холос этиш йўли бор.

Сув ҳеч қандай чеклашларсиз, жўмраклардан истаган пайтда шариллаб оқиши ҳам мумкин. Лекин шундай манзарани хаёлга келтириш учун шаҳарликлардан битта нарса — табиатнинг бебаҳо мўъжизаси бўлган сувга нисбатан оқилона муносабат талаб қилинади. Ахир ичимлик сувидан фойдаланишда халқаро сарф-меъёр киши бошига суткасига 120 литрдан ошмаётган бир пайтда Самарқандда бу миқдор 600-700 литрни ташкил этаяпти. Деярли 5-6 баробар кўп сув ишлатиляпти.

Қизиқ фактлар-а. Шаҳарнинг тенг ярми истиқомат қиладиган кўп қаватли уйларни эгаллаб бир қултум сувга зор бўлиб турганда ичимлик сувнинг умумий сарфи белгиланган меъёрдан беш-олти баробар кўп бўлса-я.

— Ҳа, афсуски, шундай, — деб таъкидлайди шаҳар "Сувоқава" бошқармасининг бошлиғи Аъзам Вафоев. — Биринчидан сувдан тежаб фойдаланиш зарурлигини кечикиб тушунаяпмиз. Биров ундан керагидан ортиқ даражада ўнгу сўлига қарамай фойдаланаяпти, бошқалар эса челак кўтариб излашяпти. Ахир эътибор беринг: шаҳарда фақатгина рўйхатдан ўтган автомобилларни ювиш корхонаси 57 та. Рўйхатдан ўтмай яширин фаолият юритаётганлари бундан бир неча баробар кўп. Биз вақти-вақтида уларни текшириб жазолаяпмиз. Фақатгина кейинги икки ойда 23 тасини ёпиб қўйдик. Аммо натижа барибир кутилганидек бўлмаяпти. Машина ювишни қўятуринг, ичимлик сув жўмрагини ариқ, гулзорга бураб қўйган шахсий ҳовли-уй, ошхона, ресторанлар озмунчами? Назоратчиларимиз эрталабдан-кечгача елиб-югуришгани билан барча жўмракларни беркитиб улгуришмайди. Шу боис ҳамма нарса ҳамшаҳарларимизнинг онгли муносабатларига боғлиқ.

Ҳа, шундай. Тирикликнинг гарови бўлган сувнинг қадрига ҳамма бирдек тушуниб етмоғи керак. Аммо шаҳар "Сувоқава" идорасидаги мутасаддилар ичимлик сув таъминотидаги муаммони ҳал этишнинг янада самарали йўлларини излашмоқда. Гап шундаки, ичимлик сув етказиб бераётган насос ускуналар ва кўпдан-кўп иншоотлар ҳозиргача бу вазифани уддалашга бир амаллаб дош бериб турган бўлса-да эрта-индин яроқсизга айланиб қолиши мумкин.

— Шу мақсадда жаҳон банки мутасаддилари билан келишиб шаҳарда ичимлик сув таъминотини буткул яхшилаш учун 34 миллиард сўм миқдорида кредит сармояси киритишга муваффақ бўлдик, — дея фикрини давом эттиради "Сувоқава" идораси раҳбари. — Бу маблағ эвазига 200 километр узунликдаги асосий қувурлар, 80 та ерости ва 8 та ер усти насослари, 13 та трансформатор, ўнлаб километр электр кабеллари алмаштирилади. "Юбилейная" электр узатгич станцияси, Мўлиён сув ҳайдаш бўлинмаси қайтадан таъмирланади.

Дарвоқе, "Сувоқава" бошқармаси мутахассислари жаҳон банки томонидан ажратилган имтиёзли кредит сармоясини ҳозирда муваффақиятли ўзлаштириш чораларини изламоқдалар. Бу борада уларга Швеция-Австрия мамлакатларидан келган соҳанинг етук мутахассис-операторлари яқиндан кўмаклашмоқдалар.

Бугунгача 22 та ерости насос ускунаси тўлиқ янгиланди. Сув тозалаш иншооти, электр узатиш тармоқларини таъмирлаш ҳам босқичма-босқич амалга оширилмоқда. Авария хизмати учун ўндан ортиқ янги транспорт воситалари сотиб олинди. Шу билан бирга ичимлик сув сарфини тўлиқ назорат қилиш учун махсус ўлчагичларни ўрнатишга жиддий киришилган. Атиги 6 ой давомида сувдан фойдаланувчиларнинг салкам 20 фоизи шундай ускуналар билан таъминланди. Йил охиригача бу кўрсаткич 50 фоизга етиши мўлжалланмоқда. "Сувоқава" мутахассисларининг фикрича, жами истеъмолчиларнинг 50 фоизи сув ўлчагичлардан фойдаланиши ортиқча сув сарфини уч-тўрт баробар қисқартиришга имкон беради.

Лекин бозор иқтисодиёти шароитида "Сувоқава" идорасининг савоб ва хайрли ишини мураккаблаштириб қўяётган бошқа сабаблар ҳам борки, уларни тилга олмасдан илож йўқ. Гап истеъмолчилар билан ўзаро ҳисоб-китоб масалаларига бориб тақалади. "Сувоқава" бошқармаси фақат шу йилнинг ўзида мижозлардан тўловларни ундириш бўйича хўжалик судларига 500 миллион сўмлик даъво аризалари билан мурожаат этган. Лекин қарзларни ундириш ҳануз пайсалга солинмоқда.

Натижада бошқарманинг жами дебиторлик қарзлари 2,5 миллиард сўмдан ошиб кетган. Ахир ичимлик сув ҳар куни, ҳаммага керак экан ундан фойдаланганлик учун ҳақини ўз вақтида тўлаб бориш лозимда. Акс ҳолда сув таъминотида узилишлар, чеклашлар юзага келмайди, деб ким кафолат беради?

Яна бир гап. Замонавийликка интилаётган кўҳна шаҳарда ҳар қадамда чиройли, бетакрор фаввораларни учратиш мумкин. Тиниқ сувлари мавжланиб турган кўл ва сузиш ҳавзалари эса янада кўпайган. Самарқандда ўтказилиши кутилаётган Универсиада мусобақалари сабаб сув спорти иншоотлари ҳам муҳташам қиёфа касб этмоқда. Бироқ, ана шу кўркамлик ва жозибадорлик қаторида аҳолининг ичимлик сувга бўлган оддий ҳаётий эҳтиёжи узил-кесил ҳал этилиб, соҳадаги муаммолар барҳам топса, чинакам маданиятли шаҳарга хос иш бўлур эди.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
"Адолат" мухбири.

Суратларда: 1. Шаҳар "Сувоқова" бошқармаси раҳбари Аъзам Вафоевни доимо ходимлари билан таъминотдаги муаммони ҳал этиш йўлларини излаётган пайтда учратасиз. 2. Бошқарма авария хизмати ходими Азиз Маматқулов ҳар ишда ҳозиржавоб. 3. Автомобиль ювиш шахобчаларидаги исрофгарликларга қатъиян чек қўйиш пайти келди.

Муаллиф олган суратлар

Акс-Садо

"МАКОНИДАН АЙРИЛГАН УСТАЛАР"

Газетамизнинг шу йил 14 май сонида юқоридаги сарлавҳа остида мақола чоп этилган бўлиб, унда Республикамизда кўп йиллардан бери фаолият кўрсатиб келаётган "Мусаввир" илмий ишлаб чиқариш Маркази биносини бошқа ташкилотлар эгаллаб олганлиги ёзилган эди. Ўтган давр мобайнида ушбу мақола юзасидан таҳририятимизга жуда кўп хатлар келди. Уларнинг аксариятида халқ амалий санъатини ривожлантиришга катта ҳисса қўшиб келаётган "Мусаввир"нинг биноси олиб қўйилганлигига таассуф билдирилган. Қуйида уларнинг айримларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

ШОЯД ИНСОФГА КЕЛСАЛАР...

Мен ёшлик чоғимданоқ амалий санъатнинг ёғоч ўймакорлик бўйича ижодий меҳнат қилиб келаман. Ўзбек миллий ёғоч ўймакорлиги ўзининг турли-туман нақш йўллари, ўзини усуллари билан алоҳида ажралиб туради. Ёғоч ўймакорлиги соҳасида ижод қилувчи жуда кўп маҳоратли усталар етишиб чиққанлар ва биз улар билан ҳаққоний равишда фахрланамиз.

Мен бир неча йиллардан буён "Мусаввир" илмий ишлаб чиқариш марказида ижодий меҳнат қилиб келдим. Унинг бадиий Кенгаши аъзоси эдим. 1998-2002 йиллар мобайнида ёғоч ўймакорлик санъатининг умри боқийлигини таъминлаш мақсадида 30 дан ортиқ ёш усталарни Марказнинг "Усто-шогирд" мактабида етказиб чиқардим. Бу ишни давом эттирган ҳолда 2003-2004 йилларда ҳам бир нечта иқтидорли, санъатга қизиқувчан ёшларни тарбиялашни режалаштириб қўйган эдим. Аммо менинг бу режам амалга ошмай қолди. Чунки "Мусаввир" ИИМ биноси хусусий шахслар томонидан сотиб олинди ва биз усталар ижодий устахоналаримиздан ажралиб қолдик. Ёшим етмишдан ошиб қолган ва умрим давомида амалий санъат усталарига нисбатан бу қадар ҳурматсизликни, адолатсизликни кўрмаган эдим.

Адолат рўзномасининг 2004 йил 14 май сонида босилган "Маконидан айрилган усталар" мақоласи билан танишиб чиқар эканман, "Мусаввир" илмий ишлаб чиқариш Маркази биносининг сотиб юборилиши нақадар нотўғри иш бўлганлигини яна бир бор ҳис этдим.

Ортиқ ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон халқ устаси, Республика Бадиий Академиясининг фахрий аъзоси,
Ўзбекистон халқ рассоми

ТАЛАБ ҚИЛИШГА ҲАҚЛИМИЗ

Ватанимиз мустақилликка эришгач, халқ амалий санъати ва унинг миллий қадриятларини тиклаш, ривожлантириш ишига алоҳида эътибор берилди. 1998 йилнинг март ойида чиқарилган Республикамиз Президентининг "Халқ амалий санъати ва миллий ҳунармандчиликларини ривожлантиришни давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисидаги фармонига асосан "Мусаввир" илмий ишлаб чиқариш Маркази тузилиб, усталар бино ва зарурий анжомлар билан таъминландилар.

Мен бухоролик зардўз уста сифатида ушбу марказга аъзо бўлган ҳолда, унинг Бухородаги эксперементал устахонасини бошқарар эдим. Тошкентда фаолият кўрсатиб келаётган "Мусаввир" ИИМ Марказига келиб, тегишли йўл-йўриқлар ва бошқа зарурий ёрдамлар олиб турар эдим.

Шу сабабли ҳам "Адолат" газетасида Шоҳалил Шоёқубов томонидан ёзилган "Маконидан айрилган усталар" номли мақолани ўқиб жуда таъсирландим. Унда бўлиб ўтган барча воқеалар тафсилотлари рўйи-рост, ҳаққоний тарзда баён қилинган.

Биз миллий ҳунармандчилик ва халқ амалий санъати усталари "Мусаввир" Марказини қайтадан ўз биносида иш бошлаши лозимлигини мутасадди ташкилот раҳбарларидан талаб қиламиз ва бунинг учун биздан қандай ёрдам керак бўлса барчасига доимо тайёрмиз.

Шоира СОИБОВА, зардўз уста

БИНО КЕРАКГУ УСТА КЕРАКМАСМИ?

Ўзбекистон халқ амалий санъати минг йилдан зиёд тарихга эга. Уни ривожлантириш учун эса "Мусаввир" илмий ишлаб чиқариш Маркази катта ишларни қиляпти. Бунга истаганча далиллар, жуда кўп мисоллар келтириш мумкин. Масалан, кейинги вақтда дунё кўргазмаларида шу нарса маълум бўлдики, Ўзбек халқ амалий санъати дунё халқ амалий санъати билан беллаша оладиган даражада экан. "Мусаввир" Маркази ташкил этилгандан буён бир неча жойга кўчирилди. Бунга сабаб, ҳар гал кўчирилганда "Мусаввир"ни жойи "кўзга кўриниб" қолиши, деса бўлади.

Мана яна усталар кўчада қолди. Лекин бу нарсани шундай қолдириб бўлмайди. Ўйлаймизки, халқ амалий санъати ривожини истамайдиганлар ҳатти-ҳаракатига одил баҳо берилади. Уй-жойидан айрилган усталар ошёнли бўлади.

Абдурашид РАҲИМОВ,
Ўзбекистон халқ устаси

ҲАҚИҚАТ ҚАРОР ТОПИШИГА ИШОНАМИЗ

2003 йилнинг сентябрь ойигача амалий санъат ва миллий ҳунармандчилик усталарини бирлаштириб, уларга ҳомийлик қилиб, услубий ва ташкилий жиҳатдан доимий равишда ёрдам бериб келган халқ амалий санъати "Мусаввир" илмий ишлаб чиқариш Маркази нафақат менинг ижодимга, мен қатори кўплаб усталар ижодларига, уларнинг касб маҳоратларини янада юксалишига ижобий таъсир қилди. Марказнинг саъй-ҳаракатлари туфайли кўпчилик усталар бир қанча хорижий мамлакатларда ўз маҳоратларини намойиш этишга, жаҳон халқларига танилишга муваффақ бўлдилар.

Марказ биносидан жой олган катта кўргазмалар залида усталарнинг хилма-хил юксак даражасида бажарилган санъат асарлари доимий равишда кўрсатилиб келинар, бино хоналарида бир қанча устахоналар муваффақиятли фаолият кўрсатиб келмоқда эди. "Уста-шогирд" мактаблари ташкил этилиб, ёш авлод амалий санъат ва миллий ҳунармандчиликларни ўрганишга жалб этилган, усталар сони эса секин-аста орта бошлаётган эди. Аммо ушбу эзгу ва бунёдкорлик ишларига нодон кимсалар томонидан чек қўйилди. Бу, албатта, жуда ачинарли ҳолдир.

Мен бир санъатшунос ҳамда рассом-уста сифатида шуни айтишни истардимки, "Мусаввир" Марказининг тугатилишига, биноси сотиб юборилишига сабабчи бўлган кимсалар ҳамда бу ишни амалга оширилишида, мутасадди ташкилотлар раҳбарлари, бинони усталарнинг ижод масканига қайта айлантиришга ўз ҳиссаларини қўшсалар кони савоб иш қилган бўлардилар.

Шаҳноза МЎМИНОВА,
Ўзбекистон Бадиий Академияси аъзоси, рассом уста

Ажаб савдолар

ҚАРОР ҚАТЪИЙ ЭМАС!

шикоятга ўрин бор

"Ёшим бир жойга борганида фирибгарликда, бировнинг ҳақига хиёнат қилганликда айблашларига чидай олмаяпман. Дўст-биродарларим қатори маҳалла-кўйга, жамоатчиликка аралашолмай қолдим. Бу кунларнинг ҳам адоғи бормикан?.. " Фуқаро Раҳмонжон Ҳамроқулов ёзган шикоятини ушбу сўзлар билан якунлаган.

Қўқонлик бу одам пайғамбар ёшида. У узоқ йиллар шаҳардаги 10-автосаройда фуқароларни фавқулодда муҳофаза қилиш бўлимида ишлаган. Корхонадаги 36 йиллик меҳнат фаолияти давомида обрў-эътибор орттирган, дўст-биродарлари кўп. Аммо у мана шу йиллар мобайнида давлат мукофотлари олишни, кўксига унвон қадашни ўйлаб кўрмаган экан. Шаҳарда кўкрак кериб юрадиган бу инсон унвону, мукофотларнинг нисбийлигини, асосийси, халқнинг эътибори эканлигини яхши тушунса-да, кўнгилетар бир-икковга дил ёрди. Унвон деганларини "гаплашиб" қўлга киритса бўлмайдими, қабилида маслаҳат солди. Энди нима дейсиз, шунақаси ҳам бўларкан-да.

Унвон гаплашиб берадиган шоввознинг ёнгинасида юрганлигидан, боз устига, божаси эканлигидан ғурур туйди. Уддабурон божа Икромжон Ибрагимов эса қариянинг кўнглидан ўтказган бегидир истакдан фойдаланиб қолмоқчи бўлди. Раҳмонжон ака рўзғордан орттириб, ғамлаган бир-икки танганинг сасини чиқарди... унвонли бўлсам бўлақолай, деб ўйлади, худонинг бу ожиз бандаси. Улар унвон илинжида 2003 йилнинг 16 январида Тошкент сари йўл олдилар. Йўл-йўлакай фуқаро Ҳабиба Аъзамова ҳам уларга йўлдош бўлди. Раҳмонжон ака бу аёлни танимасди, аёлнинг акаси Улуғбек Аъзамов Икромжон Ибрагимовнинг дўсти эканлигини билгач, ажабланмади. Маълум бўлишича, Ҳ.Аъзамова Тошкентга укасининг иши юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларига шикоят ташлаш учун бораётган экан...

Тошкентда келиб, учовлон унчексиз "қудрат" соҳиби, унвону хайрли ишларнинг "бошида" турадиган Эмиль Рўзибоевга учрадилар. Сезиб турганингиздек, Раҳмонжон Ҳамроқулов яқин кунларда кўксига унвон "тақадиган", энди бечора Ойбек ҳам қамоқдан уч кунда уйга "қайтадиган" бўлди. Бу ҳолат қанчалар фараҳли бўлмасин, бор-йўғи бир рўё эди. Агар одамлар Эмиль Рўзибоевдан унвон олганларида эди... қамалганлар ҳам бу шахснинг рухсати билан озод қилинганида эди!.. Эҳтимол...

Ҳа, буларнинг бари эҳтимол, аниғи шуки, пойтахтга қатна-қатна бошланган кунларнинг бирида Эмиль Рўзибоев тўсатдан вафот этди. Яратганнинг хоҳишига шак йўқ, марҳумнинг хотираси ҳурмати Р. Ҳамроқулов, И. Ибрагимов, Ҳ. Аъзамовалар унинг хонадонига фотиҳага бордилар. Хонадон соҳибларига далда берган бўлдилар, марҳумнинг шаънига илиқ гаплар айтилди. Чиқар маҳали фотиҳага келганлар марҳумнинг оила аъзоларига олди-бердилари борлиги айтишга журъат қилдилар. Хонадон соҳибаси у киши вафот этганларида ёстиғи остидан битта 500 ва 200 сўмлик пулдан бошқа нарса чиқмаганини айтди. Ваҳоланки, Ҳабиба Аъзамова укасининг ишини ҳал қилиб бериш учун марҳумга 10 000 АҚШ доллари миқдорида пул берганини айтаётган эди.

2003 йил 19 апрелида Раҳмонжон Ҳамроқуловнинг хонадонига давлат рақами 15 С 9222 бўлган Нексия автомашинасида Икромжон Ибрагимов, Ҳабибахон Аъзамова ва унинг онаси Жамила Аъзамовалар келишди. Меҳмонлар хонадон эгасига: "Тошкентдаги Эмиль ака билан сен таништирган эдинг, энди пулни ўзинг тўлайсан" қабилида шарт қўйганларидан сўнг ўртада жанжал чиқди. Можаро қўл кўтаришгача борди, қўни-қўшниларнинг аралашувидан сўнг одамлар тарқалишди. Аммо ўзига хос "разбор" ўтказган И. Ибрагимов пулни Р. Ҳамроқуловнинг бўйнига қўйиб кетди.

Табиийки, Раҳмонжон Ҳамроқулов "емаган сомсага пул тўламайман" қабилида юраверди, пул даъво қилаётган тараф эса тинч ўтирмади. 2003 йилнинг 5 августида Қўқон шаҳар прокуратураси фуқаро Ҳабиба Аъзамованинг аризасини асос қилиб, Р. Ҳамроқуловнинг устидан жиноят иши қўзғади. Дастлабки тергов ҳаракатларини олиб бориш учун ишни 28 августда Фарғона вилояти ИИБнинг тергов бўлимига юборди. Р. Ҳамроқулов Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 168-моддаси 3-қисм "а" банди билан айбланаётган эди.

Жиноят Кодексининг мазкур моддасида фирибгарлик, яъни ўзгалар ишончига кириб, уларнинг мол-мулкини алдов йўли билан ўзлаштириш, жўн қилиб айтганда, ижтимоий аҳамияти ўта муҳим бўлган жиноят тури акс этган. Бу тоифадаги жиноятни содир этишда одамнинг феъл-атвори, ижтимоий мавқеи муҳим аҳамият касб этади. Энди муқаддам ҳатти-ҳаракатларида бундай аломатлар сезилмаган, бир корхонада узоқ йиллар меҳнат қилиб, пенсияга чиққан одамнинг шундай жиноятни содир этишини тасаввур қилинг.

Албатта, ҳаётнинг тасодифлари кўп. Р. Ҳамроқулов кексайганида фирибгарлик қилса қилгандир. Жиноятларни ўрганишда терговчи-ю судьяларнинг сўзларига ишониш мумкин, қабилида фикр юритилса, бизнингча, Р. Ҳамроқуловга нисбатан адолатсизлик қилинган бўларди. Негаки, дасталабки тергов ҳаракатларида ҳам, суд мажлисларида ҳам қўпол процессуал хатоликларга, гувоҳларнинг кўргазмаларида чалкашликларга йўл қўйилганки, бундан кўз юмиб бўлмайди.

Р. Ҳамроқуловга нисбатан қўзғатилган жиноят иши юзасидан тўпланган айблов хулосасида фуқаролар Р.Ҳамроқулов, И.Ибрагимов ва Ҳ. Аъзамоваларнинг 2003 йилнинг 16 январида давлат рақами 15 АЕ 845 бўлган ҳайдовчи Абдулҳамид Жўраев бошқарувидаги "Нексия" машинасида Тошкентга шахсий ишлари билан йўлга чиққанликлари, йўлда Р. Ҳамроқулов укаси Ойбек Аъзамовнинг иши юзасидан кетаётган Ҳ. Аъзамованинг ишончига киргани, укасини қамоқдан чиқариш учун танишлари борлиги айтгани акс этган. Тошкентга келганларидан сўнг эса Р. Ҳамроқулов гўё таниши Эмиль Рўзибоевнинг Ойбекни озод қилиш учун 15 000 АҚШ доллари сўраганини, бу пулни топиш учун Ҳ. Аъзамова қўлидаги уяли телефон орқали Қўқонга қўнғироқ қилгани ва "Ойи, ўғлингизнинг қамоқдан чиқишини хоҳласангиз, ҳовлини сотиб, пул тайёрланг" дегани баён этилади. Пировард натижада Аъзамоваларнинг Қўқондаги ҳовлисини Ойгул Эркабоевага 12 000 000 сўмга сотгани ва пулни Қўқон деҳқон бозори олдидаги валюта алмаштирилувчи "қора бозор"да 10 000 АҚШ долларига алмаштириб, Р. Ҳамроқуловга бергани ва улар шу заҳоти (Тошкентга) Эмиль Рўзибоевникига (2003 йил 17 январ) йўл олгани, Э. Рўзибоев ҳамда Р. Ҳамроқуловлар бу пулни фирибгарлик йўли билан ўзлаштиргани тергов ҳужжатларининг асосини ташкил қилади.

Терговлар жараёнида асосий гувоҳ сифатида жалб қилинган Икромжон Ибрагимов божаси Раҳмонжон Ҳамроқуловда унвон олиш истаги туғилгани, у унвон гаплашиб бериш учун рози бўлгани ва Тошкентга кетаётганларида Ҳабиба исмли аёл (дўсти Улуғбекнинг синглиси) йўлдош бўлгани ҳақида кўргазма берган. Гувоҳ ўз сўзида божаси Ҳабиба билан нималарнидир гаплашиб кетишгани, радионинг овози баланд бўлгани туфайли суҳбатни эшитмаганини таъкидлайди. Унвон "туҳфа" этиши мумкин бўлган шахс хусусида эса бунинг ишга алоқаси йўқлигини айтиб, кўргазма беришдан бош тортади. Бизнингча, дастлабки терговни олиб борган Фарғона вилояти ИИБ катта терговчиси Мирзажон Мирзаҳамдамов мана шу нуқтага кўпроқ эътибор бериши керак эди. Биринчидан, иккала божанинг Тошкентга сафаридан кўзланган мақсади ана шу кўргазмадан аниқ бўлса, иккинчидан унвон олиб берадиган одам (бу шахс моҳиятан Э. Рўзибоев, яъни И. Ибрагимовнинг таниши — **А. Т.**) аслида кимнинг таниши эканлиги равшанлашади. Модомики, унвон олиб берадиган "ҳожатбарор" Э. Рўзибоев эмас экан, буни тасдиқлаш учун ўша ҳақиқий "ҳожатбарор"ни топиш лозим. Албатта, терговчи ишнинг адолатли ҳал бўлишидан манфаатдор бўлса.

Ишда жабрланувчи тариқасида гувоҳлик берган Ҳабиба Аъзамова эса Қўқондаги ҳовлисини фуқаро Ойгул Эркабоевага 12 000 000 сўмга сотгани ва "қора бозор"да уни бир неча дақиқада 10 000 АҚШ долларига алмаштириб, Тошкентда — Э. Рўзибоевнинг коттежи олдида Р. Ҳамроқуловнинг қўлига тутқазганини таъкидлайди. Бинобарин, бу кўргазманинг шундоққина ёлғон эканлиги кўриниб турибдики, терговчи буни эътиборга олиши лозим эди. Биринчидан, Ҳабиба Аъзамованинг уйига бир кун (!) ичида харидор топила қолганини тасодифга йўйганимизда ҳам, олди-сотди шартномаси фикримиздан қайтишимизга асос бўлади. Сабаби, у 2003 йилнинг 23 январида расмийлаштирилган, бунинг устига, шартномада ҳовли нархи 850 000 сўм кўрсатилган. Иккинчидан, 12 000 000 сўм пулни Ҳабиба Аъзамова "қора бозорда" бир неча дақиқада ичида қандай алмаштириб улгурди экан?! Қайси азамат миршаблар нигоҳидан қочиб юриладиган "қора бозор"да Ҳ. Аъзамованинг пул олиб келишини махсус пул санайдиган аппарат билан кутиб турган экан?! Терговчи Мирзаҳамдамов бу чўпчакка ишонди, деб фараз қилайлик, аммо уни Ҳ.Аъзамованинг миллий валютани долларга ноқонуний равишда алмаштириш жиноят эканлигини ҳам билмайди, деб бўлармикан?..

Дастлабки терговдаёқ ишни хом-хатала олиб борилганлиги бошқа ўринларда ҳам сезилиб қолади. Масалан, айблов учун асосий ҳужжат бўлган Р. Ҳамроқулов тилидан ёзилиб, 19.04.2003 йилда Раҳмонжон ака яшовчи маҳалла қўмитасининг муҳри ва қўмита котибаси М. Атаджанованинг имзоси билан тасдиқланган тилхатнинг сохталигини суд-хатшунослик экспертизаси аниқлаган. Тилхатдаги ҳуснихат Икромжон Ибрагимовга тегишли эканлигини, имзони эса аниқлашнинг иложи йўқлигини кўрсатган. Шундай бўлса-да, тергов бу ҳолатни айблов сифатида тан олаверган.

Азбаройи адолатсизликлар гирдобида қолиб кетган пенсионер терговлар мобайнида шифохонада ётганига қарамай терговчининг дўқ-пўписалари билан касалхонадан чиқариб юборилди ва прокурор санкцияси билан 20 кундан ортиқ қамаб қўйилди. Шундан сўнг ишни 2003 йилнинг 11 декабрида кўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Учкўприк туман суди Р. Ҳамроқуловни Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 168-моддаси 3-қисми "а" ва 177-моддаси 3-қисми "а" бандлари билан айбли топиб, амнистия қўллаш билан жазодан озод қилди. Ишни 2004 йилнинг 12 мартида кўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Ўзбекистон тумани суди судьяси Д. Қурбонова эса жазони деярли ўзгаришсиз қолдириб, Р. Ҳамроқуловдан жабрланувчи Ҳ. Аъзамова фойдасига 9 000 000 сўм миқдорида пул ундириш ҳақида ҳукм чиқарди. Суднинг апелляция босқичида (06.05.2004й.) ишни кўрган жиноят ишлари бўйича Фарғона вилояти суди ҳукмнинг жазо қисмини бекор қилиб, қолган қисмини ўзгаришсиз қолдирди.

" — Суд фақат айблов позициясидан туриб олиб борилди, дейди судланувчининг ҳимоячилари. — Акс ҳолда, иш терговнинг ўзидаёқ чок-чокидан сўкилиб кетиши керак эди..."

Бизнингча ҳам шундай. Иш Ўзбекистон тумани судида кўрилаётган маҳали судьянинг сўрови билан Қўқон шаҳар телекоммуникация боғланмасидан олинган маълумотларга кўра, Р. Ҳамроқулов 2003 йилнинг 16 январида Ҳ. Аъзамова билан танишмасидан аввал Аъзамованинг хонадонидан Э. Рўзибоевнинг уйига ўнлаб телефон қўнғироқлари бўлган. Иш юзасидан кўргазма берган Э. Рўзибоевнинг беваси Мамлакат Раҳимжонова Ҳабиба Аъзамовани Эмиль аканинг олдида аввал ҳам кўрганлигини, айтган. Бу эса жабрланувчининг ҳожатбарор Э. Рўзибоев билан олдиндан таниш эканлигини билдиради.

Албатта, бинонинг пойдевори қийшиқ бўлса, унинг бир кун келиб қулаши муқаррар. Шундай бўлди ҳам. Сувни лойқалатиб келган Икромжон Ибрагимов ва жабрланувчимизнинг акаси Улуғбек Аъзамовлар навбатдаги товламачиликлари учун шу йилнинг 13 майида Қўқон шаҳар жиноят ишлар бўйича судининг ҳукми билан узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиндилар. Жабрланувчининг укаси Ойбек Аъзамов ҳамда келини айнан фирибгарликлари учун узоқ муддатли қамоқ жазосини ўташмоқда. Бу ҳақда вилоятдаги обрўли нашрлардан бири бўлган "Адолат йўли" газетасида ҳам "Бузоқнинг югургани сомонхонагача" сарлавҳали салмоқлигина мақола чоп этилган. Энди айтингчи, гувоҳу жабрланувчиларнинг ўзлари фирибгар бўлсалар, боз устига, жабрланувчининг Р. Ҳамроқуловга 10 000 АҚШ доллари берганини кўрган, "кўрдим" деб бемалол айта оладиган гувоҳ бўлмаса, кекса бир одамни фирибгарликда айблаб бўлармикан?! Ҳамма гап ана шунда.

Абдураҳмон ТАШАНОВ,
журналист

НАМУНАЛИ МАКТАБЛАРГА СОВРИН

Яқинда Республика Халқ таълими вазири Т.Жўраев Самарқанд вилоятида бўлиб, халқ таълими соҳасида олиб борилаётган ислоҳотлар билан яқиндан танишди.

Т.Жўраев дастлаб вилоятнинг Ургут ва Тойлоқ туманлари ўқитувчилари ва мактаб директорлари билан учрашди. Шундан сўнг у Каттақўрғон, Пахтачи ва бошқа шаҳар ва туманлардаги мактабларнинг жорий ва капитал таъмирлаш ишлари билан қизиқди. Вилоят "Ёшлар" марказида туманларнинг педагоглари билан учрашув ўтказди. Унда умумтаълим мактабларини янги ўқув йилига тайёрлаш, [illegible] хато-камчиликлар муҳокама қилинди. Вазир мактаб моддий базасини ривожлантириш зарурлигига алоҳида эътибор қаратди.

Учрашув якунида мактабларга ҳомийлик қилаётган бир гуруҳ тадбиркорларга "Таълим ҳомийси", илғор ўқитувчиларга "Халқ таълими аълочиси" кўкрак нишони, таъмирлаш ишларида жонбозлик кўрсатаётган мактаб жамоаларига телевизор, компьютер ва бошқа қимматбаҳо совғалар топширилди.

Одил САРМАНОВ

Ёз ўтмоқда соз

ҚИНҒИР ИШНИНГ ҚИЙИҒИ

Халқимизда "Қинғир иш келтирар ташвиш" деган нақл бор. Ҳақиқатан ҳам ғараз ниятда қилинган ҳар қандай иш ҳеч қачон яхшилик келтирмайди.

Ана шундай нопок "савдогар"лардан бири, тошкентлик Зулхумор Неъматова Қирғизистон Республикаси "Қорасув" бозоридан жами қиймати 411 минг сўмлик 870 метр аёллар кийим-кечак газламаларини сотиб олиб, ҳеч қандай ҳужжатларсиз Тошкентга олиб жўнади. Лекин кўзланган манзилга етмасдан Наманган вилоят божхона бошқармаси Контрабанда бўлими ва ЙҲХ ходимлари билан биргаликда "Камчиқ" милиция постида ушлаб қолинди.

"Савдогарнинг" олиб келаётган моллари мусодара қилиниб, қонунда кўрсатилган жарима ундирилди. "Ишбилармон"нинг ғараз нияти амалга ошмади.

Сардор МАДАТОВ,
"Туркистон-пресс"

Меҳр-мурувват — улуғ фазилат

ОҚҚУШЛАР ПАРВОЗИ

Денов тумани Сурхондарё вилоятида ягона бўлиши билан бирга ўзининг хусусиятларига кўра, қадимдан ривожланиш, янгиликлар бешиги бўлиб келган. Тарихга назар ташласак, бу замин дунё цивилизациясида муҳим ўрин тутган маскан ҳисобланади. Эрамиздан олдинги илк ўрта асрларда ҳозирги Холчиён қишлоғидан топилган [illegible] бунга далил. Қолаверса, бу заминда қадимда кучли Чағаниён давлатчилиги таркиб топган.

Ҳозирги кунда вилоятнинг биргина Денов туманида 6 та касб-ҳунар коллежи ишга туширилган.

Улардан бири — ўтган йили туманнинг Охунбобоев ширкат хўжалиги марказида тиббиёт коллежи қисқа муддатда қурилиб, топширилди.

Мазкур илмгоҳда вилоятнинг турли туманларидан 1966 нафар талаба ҳамширалик, доялик ҳамда медицина лабораторияси мутахассислиги йўналиши бўйича ўқийди. Жамоада 132 нафар ўқитувчи ва ходимлар ёшларга билим бераяпти.

Коллежда бўлганимизда касаба уюшмаси раисаси Тошбиби Маҳмудқулованинг қувониб гапиришлари кўнглимизни хушлади:

— Инсон ҳамиша меҳрга ташна. Муҳтарам Юртбошимиз таъкидлаганидек, халқимиз азал-азалдан бир-бирларига меҳр ва мурувват бағишлаб келган. Шу маънода ўтаётган ҳар йилни оқибат туйғулари билан уйғунлашиб кетиши [illegible]. Ўтган йил "Обод маҳалла йили" деб номланди, бу йил эса "Меҳр-мурувват йили" деб номладик. [illegible]

[illegible] "Меҳр-мурувват йили"га муносабати билан атаб коллежда ишлаётган 121 нафар ўқитувчининг йўл харажатини меҳнат маъмурияти ўз гарданига олиб, 3 миллион сўм ажратибди. 120 нафар ижтимоий муҳофазага муҳтож талаба, 6 нафар кам даромадли ўқитувчи ва ходимга моддий кўмак кўрсатилибди. 4 нафар етим болага коллеждан маблағлар ажратилиб тумандаги "Савдогарбанк"да уларнинг шахсий ҳисоб рақамлари очилибди.

— Ижтимоий рағбатлантириш одамларни жамоага бўлган ҳис-туйғуларини кучайтиради. Меҳнатга бўлган шижоатни оширади. Шу маънода биз касаба уюшмасига ариза билан мурожаат қилиб, ҳимоя сўраган 22 нафар ўқитувчи ва ишчи-ходимларимизнинг ҳар бирларига 10880 сўмдан моддий ёрдам бердик.

Яқинда жамоамиз раҳбари Урал Ҳамроев билан яна бир хайрли ишга қўл урдик. [illegible] эълон қилинадиган "2004 йилнинг энг яхши ўқитувчиси" деган танловни йўлга қўйдик. Унда 1,2,3-ўринлар учун қимматбаҳо мукофотлар ажратдик, — дейди Тошбиби опа.

Ҳозир коллежда янги ўқув йилига қабул пухта олиб борилмоқда. Ўз навбатида таътилдаги талабалар ҳам бу ерни тарк қилишгани йўқ. Коллеж юмушларига ёрдам бериш, учунми кутубхонада мутоола қилиш хуллас бирон бир сабаб билан улар тез-тез бу ерда бўлиб туришади. Коллеж ҳовлисида уларнинг оққушлардай пайдо бўлишини кўриб қувониб кетасан "Оққушлар" қўнишди. Қизиқ! Ажойиб манзара. Кўрган кўзлар ҳавас қилади. Флора Қорақулова, Турсунбой Самадов, Вали Эшонқулов, Абдуғаффор Бобожонов каби зиёкорлар эса ҳамиша "оққуш"лар орасида. Уларга эл-юрт равнақига ҳисса қўшиш, ҳамиша инсон саломатлигига камарбаста бўлиш илмини ўргатмоқдалар.

Турсун МАҲМАДАЛИЕВ,
"Адолат" мухбири

АЁЛНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ЎРНИ

Тошкентда "Адолат" социал-демократик партияси ҳамда педагог аёллар ҳамкорлигида "Ҳуқуқий демократик жамият қуришда аёлларнинг ўрни" мавзуида семинар ўтказилди.

Тадбирда ўқитувчи аёллар, маҳалла фаоллари ҳамда партия аъзолари иштирок этишди.

Мамлакатимизда аёлларнинг жамиятдаги мавқеини ошириш, уларнинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий ҳуқуқларини муҳофаза қилиш мақсадида қатор қонунлар, ҳукумат қарорлари қабул қилинмоқда. Хотин-қизларнинг сиёсий фаоллигини ошириш бугунги куннинг долзарб муаммосига айланган. Аёлларнинг парламентдаги иштирокини оладиган бўлсак, 1999 йил бўлиб ўтган сайловларда 1 минг 242 нафар номзоднинг 161 нафарини аёллар ташкил этган бўлса, шундан 18 нафари депутатликка сайланган. Айни пайтда Республика Олий Мажлиси депутатларининг атиги 8 фоизи аёллардан иборат. Ривожланган давлатларда бу кўрсаткич 25-30 фоизни ташкил этади.

Йиғилишда сўзга чиққан Тошкент шаҳар партия Кенгаши котиби Г.Отабекова, Яккасарой туман партия Кенгашининг биринчи котиби, 26-мактаб директори Роҳатой Анназарова, Собир Раҳимов туман партия Кенгаши биринчи котиби Парида Пармонова ва бошқалар аёлларнинг фаоллигини ошириш бўйича ўз фикр мулоҳазаларини билдиришди. Демократик жамият қуришда аёлларнинг фаоллиги, ҳуқуқий саводхонлигини ошириш юзасидан маҳаллаларда кенг кўламли ишларни йўлга қўйиш зарурлиги таъкидланди. Маҳалла хотин-қизлар қўмиталаридан [illegible] ларининг иши қайтадан кўриб чиқилиб, керакли чора-тадбирлар режаси белгилаб олинди.

Инобат ЭГАМҚУЛОВА,
"Туркистон-пресс"

Муштарий илҳоми

СЎЗЛАСАНГ, СЎЗЛАРИНГ ЁҚИМЛИ БЎЛСИН

ХИВА

Хиванинг номини жаҳон билади,
Келганлар кўркига мафтун бўлади.
Меъморлар яратган обидаларни
Кўрганлар берилиб ҳайрон қолади.
Хивадир Хоразм тарихий шаҳри,
Нажмиддин Кубродир шу элнинг фахри.
Ким севмас Огаҳий ғазаллари-ю,
Замахшарий ёзган "алкашшофларни".
Паҳлавон Маҳмудни қилган зиёрат
Рубоий ўқийди, ўрганур ҳикмат.
Берилиб қараган нақшингоҳларга
Бунёдкор меъморга айтади раҳмат.
Тарихдан гувоҳдир Ичон қалъаси,
Узоқдан кўринур ҳар минораси.
Феруз садосига қулоқ тутсангиз,
Куйи ҳам қўшиқда бордир ноласи.
Хивани кўрганлар бўлурлар шодон,
Калта минорага тикилур чандон.
Нега битказмаган деб уни ҳамон
Кетолмай ёнида қолурлар ҳайрон.
Хивадан таралур ажиб садолар,
Ферузу Комилдан қолган "ҳова"лар.
Эшитганлар олсин дея зўр баҳра,
Оҳиста таралур бузрук наволар.

ФАРЗАНДЛАРИМГА НАСИҲАТ

Дунёга келдингми одамдек яша,
Ёмон сўз ҳам ёмон қилиғинг ташла.
Дилда нолиб, тилда ёлғон сўзлама,
Одам бўлсанг ёмонлик кўзлама.
Сўзласанг, сўзларинг ёқимли бўлсин,
Ранжитма инсонни, эсингда турсин.
Ёшликда илмни кимки кўп олди —
Ҳаётда доимо олдинда борди.
Ота-онангни қилмасанг ҳурмат
Сенга фарзандингдан қайтади албат...

КЎЗИМ ТУШДИ

Кўнглим қушин овлаган
Дилдора кўзим тушди.
Қоши ҳилол, чарос кўз—
Хумора кўзим тушди.
Сенда бордур латофат,
Ширин сўзли малоҳат.
Кўриб бўлдим бетоқат,
Ҳайрона кўзим тушди.
Ийманасан уялиб,
Юракни ўтга солиб.
Иболаринг ярашган,
Жонона кўзим тушди.
Қараши жоним олган,
Лабидан боли томган.
Мени ҳайрона солган,
Шул ёра кўзим тушди.
Тишинг инжу-гавҳардур,
Лабинг шаҳду шакардур.
Кўзинг жоду хумордур,
Мастона кўзим тушди.
Бўйи-бастинг гулғунча,
Сени дейман умримча.
Рауф айтар ўлгунча
Даврона кўзим тушди.

Рауф ОЛЛАБЕРГАНОВ,
Гурлан тумани

ФИДОКОРЛИК САМАРАСИ

Муваффақиятга эришишнинг асосий илдизи жамоа ўртасидаги аҳиллик ва уларнинг фидокорона меҳнатига боғлиқ экан. Буни биз ўз фаолиятимизда синовдан ўтказдик. 600 киши меҳнат қилаётган жамоамиз бир оила аъзоларидек иноқ ва аҳил. Ҳар бир ишчи-хизматчи ўз вазифасини сидқидилдан бажармоқда. Техника ва технология қувватларидан самарали фойдаланиб, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга астойдил жон куйдираяпмиз. Шу боис ҳам корхонамизда иқтисодий кўрсаткичлар кўнгилдагидек бўлаётир.

Жамоамизнинг 2003 йилги меҳнатлари ростакам баракали бўлди. Негаки, ўтган йили шартномага биноан хорижий мамлакатларга 7696 тонна, яъни, 2240935 сўмлик, ички истеъмолчиларга эса 1362 тонна, ёки 812501 минг сўмлик тола етказиб бердик. Ишга ижодий ёндашаётганимиз учун ҳам ана шундай сифат ва самарадорликка эришдик. Ишчи хизматчиларимизнинг меҳнат ҳақлари ҳам бирмунча ошди. Ҳозир бизда ҳар бир ишчининг ойлик маоши 32 минг сўм ва ундан ҳам юқори бўлаётир. Бундан ташқари жамоамизга 1335000 сўм моддий ёрдам уюштирилди.

Ойлик маошлари ва моддий ёрдам пулларини ўз вақтида олаётган ишчи-хизматчиларимиз ғайрат ва шижоат билан меҳнат қилмоқдалар. [illegible]

Шу кеча-кундузда ҳам тозаланган чигит Каттақўрғон, Кошон, Навоий шаҳарларидаги "Контенет-Н" ёғ-мой корхоналарига жўнатилмоқда. Бухоро, Ғиждувон, Нурота, Қизилтепа, Самарқанддаги тадбиркорлар [illegible]

Иброҳим ТЎРАҚУЛОВ,
Хатирчи туманидаги "Пахтатозалаш" корхонасининг раҳбари

Спорт оламида

Загоракис жамоасини қутқара оладими?

Греция терма жамоаси сардори Теодорос Загоракис Euro-2004 баҳсларининг «Энг яхши ўйинчиси» номинацияси ғолиби деб топилганди. У тўрт йилдан буён Грециянинг АЕК жамоаси шарафини ҳимоя қилаётган эди.

Куни кеча Reuters агентлигининг тарқатган ахборотига кўра, Теодороснинг футбол клуби шу кунларда иқтисодий муаммоларни бошидан кечирмоқда. Маълумотларга қараганда, жамоанинг қарзи 100 миллион еврони ташкил этиб турибди. Жумладан, АЕК Загоракисдан 660 минг евро миқдорида қарздор. Жамоа бугунги аҳволини яхши тушунган футболчи эса ушбу сумманинг ярмидан воз кечишга рози.

Қолаверса, клуб маъмурияти жамоани иқтисодий инқироз ботқоғидан қутулишида Европа чемпионатининг энг кучли футболчисига умид боғлаб турибди. АЕК уни қитъанинг бадавлат клубларидан бирига сотиб, маълум даражада қарзнинг катта қисмидан қутилиш илинжида. Ўттиз икки ёшли ярим ҳимоячи Теодорос Загоракисга ҳозирда Франция, Испания, Италия ҳамда Германиянинг бир қатор таниқли жамоаларидан таклифлар тушмоқда. Грек футболчисига асосий даъвогар деб эса Италиянинг «Болонья» клуби тилга олинаётир.

Беккенбауэр ташвишланмоқда

Германия терма жамоасининг сўнгги Европа чемпионатидаги муваффақиятсизлиги кўпчилик қатори таниқли немис мутахассиси Франц Беккенбауэрни ҳам ташвишлантирмоқда. Чунки навбатдаги жаҳон чемпионатида мамлакат терма жамоаси яна нурсиз ўйинлар намойиш этгудек бўлса, немис мухлислари уоарни кечиришмайди. Шу боис, у 2006 йилгача терма жамоани қайта шакллантириш борасида зудлик билан амалий чоралар кўрилиши зарур эканлигини бот-бот тилга олмоқда.

Куни кеча Беккенбауэр Bild журналига берган интервьюсида, терма жамоадан бўшатилган бош мураббий Руди Фёллер ўрнига тезда хорижлик мутахассисни ишга таклиф этиш кераклигини билдирган. Германия футбол уюшмаси ҳам бу фикрни маъқулламоқда.

Агассининг 800-ғалабаси

Жаҳоннинг афсонавий теннисчиларидан бири америкалик Андре Агасси АТР таснифидаги йирик халқаро турнирлардаги саккиз юзинчи ғалабасини нишонлади. Бундай бахтга таниқли ракетка устаси Лос-Анжелесда ўтган Mersedes-Benz Cupда мушарраф бўлди.

У мусобақада ҳамюрти Алекс Богомоловни мағлубиятга учратиб, шу кўрсаткичга эришди. Агасси ана шундай муваффақиятга эришган дунёдаги олтинчи теннисчидир. У ўз фаолияти давомида яккалик баҳсларида саккиз маротаба «Катта дубулға» ва эллик саккиз бор АТР туркумидаги турнирларда бош совринни қўлга киритган.

Шаҳобиддин РАСУЛОВ тайёрлади

ҲИКМАТЛАР

Сабр қилган одам зафарга, муваффақиятга эришади, шошқалоқликни надомат, пушаймонлик қарши олади.

Дўстлик - мевадор дарахт, дўстларнинг бир-бирлари билан кўришиб туришлари у дарахтнинг ширин меваларидир.

Ширин сўзинг, гўзал муомаланг билан халқ орасида донг чиқар. Қилган ишинг билан ҳеч вақт мақтанма.

Овқат-ичимлик жасад учун озиқ бўлса, илм ва ҳикмат ақлнинг озиғидир.

Бахтли бўлишнинг чораси: меҳнатни севиш, чин қалб билан хизмат қилиш ва роҳатни меҳнатда, хизматда кўришдир.

Насиҳат таъсир қилмаган одам бахтсиздир.

Ота-онасини ҳурмат қилмаган фарзанд ўз фарзандидан ҳурмат талаб қилишга лойиқ эмасдир.

[illegible]

Ҳар ким ўзининг сўзлаган сўзи ва қилган иши билан танилади, шунинг учун тўғри сўзлаш, жамиятга фойдали ишлар қилиш лозимдир.

Тўғрилик, ростлик одамни сира ҳам уятга қолдирмайди.

[illegible]

Элдор ИБРАГИМОВ тайёрлади

"ОЛТИН БАЛИҚЧА"НИНГ ОЛТИН БЕКАСИ

Каттақўрғондаги Сувомбори қўрғончаси аҳли Дилором Каримованинг номини ҳурмат ва эҳтиром билан тилга олишади. Бу бежиз эмас. У 1986 йилдан буён ана шу қўрғончадаги 9-болалар боғчасида мудирлик қилиб келаяпти. Очиғини айтганда, анча йиллар бурун боғчадаги шар-шароит талаб даражасида эмас эди...

Дилором мудира бўлиб келгандан сўнг боғчадаги шар-шароитларни яхшилаш, унинг атрофини ободонлаштириш, жамоа ўртасида аҳилликни мустаҳкамлаш, болаларнинг фикр доираларини кенгайтиришга алоҳида эътибор берди.

Бугунги кунда "Олтин балиқча" номи билан аталувчи бу болалар боғчасида [illegible]

— Ёш авлоднинг камоли аввало болаларнинг ёшликдаги тарбиясидан бошланади, — дейди Дилором Каримова. — Негаки, эндигина фикрлаш қобилиятига эга бўлаётган болажонларимиз тарбиячи опаларидан, ота-онасидан одоб-ахлоқ қоидаларини ўрганишади...

Дарвоқе, Дилором 18 йилдан бери ана шу боғчада мудирлик қилиб анчагина тажриба орттирди. [illegible]

Шунингдек, Дилором Каримова билан бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилаётган Насиба Жалолова, Дилфуза Эрназарова, Муҳаббат Нуркулова сингари тарбиячилар [illegible]

Ҳамро ШОДИЕВ,
Дилноза ИСЛОМОВА

КУЛГИ БЕКАТИ

— Хўжайинингизни кўрсам бўладими? — деб сўрапти хоним қабулхонага кириб.

— Ҳа, албатта. Хўжайин сизни, албатта, дарҳол қабул қиладилар. У киши соҳибжамол аёлларни куттиришни ёмон кўрадилар.

— Ундай бўлса хўжайинингизга "хотинингиз келди" деб айтинг.

***

Машина ремонт қиладиган устахонанинг эшигига ёзиб қўйилипти: "Тормозларни текшириш — уч доллар, дафн маросими — уч юз доллар. Қиёсла ва ўйлаб кўр".

***

Дарёнинг бўйида фотоапарат осиб олган бир эркак боряпти. Бир аёл ҳовлиқиб келиб, унга мурожаат қилади:

— Тезроқ юринг. Дугонам чўкяпти.

— Афсус, хоним. Менинг плёнкам тугаган.

***

Иккита дугона гаплашаяпти:

— Эшитганмисан, эру хотин бир-бирига гап қайтаришдан олдин ўнгача санаши керак эмиш?

— Ҳа, эшитганман. Ҳозиргача қўшниларимизнинг ишончи комил — бизни кун бўйи болаларига ҳисоб ўргатади деб ўйлашади.

***

Заргар қоровул излаяпти. Ниҳоят, бир номзод учрайди.

— Кечаси билан бир жойда ўтириб чиқиш керак. Бу анча мушкул. Қийналиб қолмасмикансиз?

— Йўқ. Мен яқиндагина турмадан чиққанман.

***

Харидор сотувчига дейди:

— Мен сиздан олтита апельсин сўраган эдим. Сиз атиги бешта берибсиз.

— Олтинчи апельсин ҳам ғўр, ҳам жуда кичкина экан. Барибир, уни ўзингиз ҳам улоқтириб юборардингиз.

***

Бир аёл бир оёқли тиланчига садақа берди.

— Ие, — деди у ажабланиб, — кеча ўнг оёғингизда тургандингиз, шекилли. Бугун чап оёғингизда турибсиз?

— Рост айтасиз, хоним. Аммо икки кун сурункасига бир оёқда тураверсанг жуда толиқиб қоласан киши.

***

Йигит:

— Сени ўпганимни кичкина уканг кўриб қолди. Бу тўғрида ҳеч кимга оғиз очмаслиги учун унга нима берсам экан?

Қиз:

— Одатда бунақа ҳолларда унга чорак доллар беришади.

***

Театрдан чиқиб кетаётган томошабин қўшнисига дейди:

— Яхши ҳамки тақризни ўқиган эдим, бўлмаса бу пьеса менга маъқул бўларди.

* * *

Парда тешигидан залга қараган режиссёр актёрларга далда беради:

— Қўрқманглар, бугун биз уларга нисбатан сон жиҳатдан устунликка эга ҳолда саҳнага чиқамиз.

***

Ҳар кунгидан уйига эрта қайтган хотини ажабланиб дебди:

— Ие, ишингиздан бугун барвақт қайтибсизми?

— Уф, шу билан иккинчи алданишим. Ахир, кеча "ойимникига бориб, бир кеча ётиб келаман" деган эдингку?!

***

Икки ошна дўконга кирипти.

— Бугун хотинимнинг туғилган куни. Коньяк олишим керак.

— Хотининг коньякни хуш кўрадими?

— Йўқ, мен хуш кўраман.

***

— Ижарага янги қўйган одамларингиз қалай экан?

— Э, сўраманг. Бемаза одамлар.

— Нега? Шовқин-сурон қилишадими?

— Аксинча. Шу қадар паст овозда гаплашишадики, нима дейишаётганини эшитиб бўлмайди.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Ўзбекистон "Адолат" СДП Сиёсий Кенгаши Котибияти ва "Адолат" газетаси ижодий жамоаси партия Сиёсий Кенгаши котиби, Олий Мажлис депутати, Тошкентдаги "Фармед" хусусий фирмаси раҳбари Дилором Тошмуҳамедовага падари-бузруквори **Ғофуржон ота РАСУЛОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этиб, ҳамдардлик билдиради.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Рустам АҲМАДАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Турғунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАҲМУДОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Каримжон РИХСИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Бобоқул ТОШЕВ, Рустам АЗИМОВ, Турғун ЭРГАШЕВ, Абдусамад МАМАЖОНОВ, Ўткир ЖЎРАЕВ, Маммадол РАҲМОН, Низомиддин НУРМАТОВ, Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ

Телефонлар: Қабулхона-136-53-14. Факс: (8.371) 133-41-89. Сиёсат ва партия ҳаёти-136-55-06. Хатлар бўлими — 136-55-64. Маънавият, адабиёт ва санъат-136-55-64

Манзилимиз: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасида 016 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г— 800. Адади 1737 Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Саҳифаловчи — Элёр УБАЙДУЛЛАЕВ

Навбатчи — Жамшид МАТЕКУБОВ

Газета IBM компьютерида терилди. Босишга топширилиш вақти— 21.00

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. ● Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг [illegible] ● Қўлёзмалар таҳририятга қайтарилмайди ва жавоб берилмайди. 3456